naš tednik

LETO XXVIII — Številka 12 18. marca 1976 Cena 4.— šil. P. b. b.

Erscheinungsort Klagenfurt. — Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Dobrla vas: „10.-Oktober-Straße“ odpade

Redni proračun v višini 21,420.000 šilingov je bila glavna točka zadnje občinske seje v Dobrli vasi v torek, 16. marca. Občini je uspelo, da je kljub povišanim obveznostim na socialnem področju predložila izenačen proračun. Ali se bo ta predvideni račun res uresničil, je vprašanje, kajti tovarna Leitgeb s svojimi davki bi utegnila prekrižati račune, če bi se njen položaj poslabšal. Tako mandatarji ÖVP kot tudi slovenski občinski odbornik dr. Luka Sienčnik so apelirali na varčnost občinske uprave, predlagali pa tudi, naj bi mandatarji dali dober vzgled in skrajšali svoje odškodnine. Slovenski mandatar je nato opozoril občinske očete, da je že lansko leto zaprosil za SPD „Srce“ za podporo in se mu je ta zagotovila v primeru, če bi občina izgospodarila presežek. To se je zgodilo, kljub temu društvo ni dobilo denarja. Potem ko je župan obljubil, da bo dal nekaj iz svojih sredstev, s katerimi ima pravico razpolagati, je tudi dr. Sienčnik privolil v proračun.

Soglasno so nato občinski očetje sklenili, da predlagajo imenovanje zdravnika dr. Laßniga za medicinalnega svétnika. Nekatere parcele, ki so jih pred leti obdržali za občinske potrebe, bodo zdaj prodali.

Lansko leto so se občinski očetje precej prenaglili, ko so sklenili preimenovanje Bahnstraße v „10.-Oktober-Straße“. Le dr. Sienčnik je takrat glasoval proti. Zdaj pa so tudi ostali odborniki prišli do spoznanja, da so prenaglo ravnali. Kajti kljub podpisni akciji tamkaj stanujočih so prizadeti sedaj spoznali, da bi ime „Bahnstraße“ bolje odgovarjalo zgodovinskemu pomenu te ulice kot spomin na dan plebiscita, akoravno ni več tam železnice. Razen tega stane preimenovanje 10.000 šilingov. Na očitek, da bi kdo potem le iskal tam kolodvor, je dejal podžupan poslanec Uster, da tudi v Perkonigstraße nihče ne išče pokojnega pesnika. Sklep o preimenovanju v 10.-Oktober-Straße so občinski očetje nato soglasno razveljavili. Kljub temu so odborniki večinskih strank bili mnenja, da bo treba iskati drug prostor, ki bi ga imenovali po „častnem dnevu Koroške“. Toda o tem bodo šele razpravljali v prihodnosti.

Izgradnja ceste skozi Dobrlo vas proti Pliberku je bila nadaljnja tema. Vendar ze kanalizacijo te ceste z vsemi stranskimi priključki nimajo denarja. Ves projekt bi stal 1,1 milijon, toda manjka 180.000 šilingov. Zato bodo zaenkrat napravili le glavne cevi.

Vrsta nujnostnih predlogov je bila na sporedu, med drugim dodelitev občinskega grba nekemu novoustanovljenemu „Verein Südkärntner Sommerspiele Eberndorf“. To društvo zastopa neki gospod Hubert Kummer. Dr. Luka Sienčnik je dal občinskemu svetu v premislek, da se navadno podeli grb le takim, ki so to zaslužili. Pri temu društvu pa se še ne ve, kako bo to. Zato je slovenski mandatar glasoval proti podelitvi, vendar je ostal edini.

Ob koncu seje pa je dr. Luka Sienčnik podal svojo poslovilno izjavo kot občinski mandatar. Začel je z grškim pregovorom „panta rei“ — vse teče. Pred šestimi leti je odložil svoj poklic, zdaj odda tudi politično in kulturno delo v mlajše roke. V nekaj globokih mislih je občinskim očetom razlagal pojme narod in domovina, zgodovino slovenskega naroda, njegovo kulturo, njegovo trdoživost kljub preganjanju. Kot koroški čudež 20. stoletja pa je omenil Slovensko gimnazijo v Celovcu. Odbornikom SPÖ in ÖVP pa je svetoval, naj iščejo nasvete pri Albrechtu Konecnyju oz. pri dr. Berndu Schilcherju, ki se zavzemata za manjšinske pravice. Dr. Sienčnik je zaključil s slovensko besedo: „Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakati dan . . . “

Slovenska gimnazija prišla do pravice

Profesorji Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu so po poldrugem letu iskanja pravice dobili vrnjeno svoje dobro ime: v petek je na okrajnem sodišču v Celovcu bil obsojen organizacijski vodja Kärntner Heimatdiensta inž. Franc Stourac zaradi žaljenja časti na 3000.— šilingov denarne kazni ter na globo 1700.— šilingov (vsakemu od 17 profesorjev, ki so ga tožili, po 100.— šilingov). Z njim vred je bil obsojen tudi odgovorni urednik Volkszeitung Ingomar Pust, ki mora plačati denarno kazen v višini 2000.— šilingov. Volkszeitung namreč je objavila pismo bralca, ki ga je spisal Stourac in v katerem je avtor med drugim pisal, češ da obstajajo v javnosti dvomi, ali se učencem Slovenske gimnazije posreduje avstrijska državna ideja ter nadalje, da bi manjšinsko vprašanje bilo urejeno, če ne bi bilo nahujskanih slovenskih maturantov. Jasno, da so profesorji Slovenske gimnazije tožili, predvsem, ker je bilo Stouracovo pismo bralca objavljeno neposredno v zvezi z heimatdienstovsko prireditvijo v Celovcu, kjer so kazali napis, češ da je Slovenska gimnazija v Celovcu „Veliki strup“.

V tem postopku je bilo več obravnav. Zadnji petek pa je sodnik dr. Kaiser mogel zaključiti dokazni postopek — in obsoditi obtoženca. V utemeljitvi svoje odločitve je dejal sodnik, da obtožencema ni uspelo dokazati trditev v pismu bralca.

Najbolj prominentna priča v petek je bil namestnik deželnega glavarja Herbert Bacher, ki je v volilnem boju za deželnozborske volitve leta 1975 lovil glasove tudi na račun Slovenske gimnazije. Na več predavanjih, med drugim na Žihpoljah, pa tudi na tiskovnih konferencah je v posamezne stavke svojega referata spretno vpletel nedokazane trditve o Slovenski gimnaziji. Tako je med drugim rekel, da v primeru, da Slovenska gimnazija vzgaja ekstremiste, nekaj ne more biti v redu z nadzorstvom. Ni namreč direktno izrekel kakšnega očitka proti gimnaziji, ampak vsak je to tako razumel. Bacher sam pa se je kljub svoji imuniteti poskril za „mnenje ljudstva“. S takimi podpasnimi metodami je tedaj delal gospod Bacher. Volkszeitung pa ga je sedaj pozvala kot pričo. Jasno, da Herbert Bacher kot priča tudi ni mogel izpovedati kaj več, kaj konkretnega k svojim očitkom. Nato je Bacher vnesel strankarsko politiko, ki s procesom ni imela nobenega opravka: govoril je, koliko češ da on dela za tako imenovano Grenzlandförderung in koliko potov v tem kraju je pustil zgraditi. In mladina mu še hvaležna ni (tako kot da bi Bacher zgradil ceste iz lastnega žepa in ne iz prispevkov davkoplačevalcev, tudi slovenskih).

Nastopilo je nato nekaj prič, ki so kot profesorji Slovenske gimnazije obrazložili učni načrt in njegovo izvedbo, predvsem v predmetih zgodovina in slovenščina. Prof. Messnerja je vprašal odvetnik dr. Mayer, ki je zastopal oba obtoženca, ali je hvaležen abwehrkämpferjem. Messner: „Komu moram biti še vse hvaležen? Morda tudi Francu Jožefu?“ Poprej namreč je Messner razlagal način obravnavanja partizanskega boja v pouku. Messner je pri tem dejal, da je partizanski boj neločljivo povezan z odporniškim gibanjem proti „velenemškemu monstrumu“.

Dr. Reginald Vospernik je izjavil, da se pri pouku ne ukvarja z mazaškimi akcijami in tudi ne z pohodom na dvojezične table 1972. Vendar vidi med obema razliko. Pogromi na dvojezične table so preprečili pravno stanje, medtem ko je dodatek slovenskih napisov sicer ilegalen, toda naj bi se s tem uresničil takšen pravni položaj.

Naslednja priča je bil dr. Anton Feinig. Dejal je, da skuša predvsem vzgajati dijake v poštene ljudi, k zavestnim avstrijskim državljanom in članom narodne skupnosti. Kritična vzgoja se ne da istovetiti s ščuvanjem, je dejal dr. Feinig. Izjavil je, da je treba Slovencu na Koroškem le odpreti usta in že jo dobi po gobcu. Na to dejstvo opozarja Feinig svoje dijake.

Dr. Janko Zerzer pa je obrazložil, da se pouk zgodovine orientira strogo po učnih načrtih in po aprobiranih učbenikih. Jugoslovanske zgodovine se dotakne le ob robu. Opozoril je, da posebna inšpekcija, ki je bila izvedena na podlagi table „strup“, ni prinesla nobenih pritožb s strani deželnega šolskega sveta. Kar zadene abwehrkampf, se prizadeva za objektivnost, nakaže predvsem dejstva in ne poveličuje teh bojev. To velja tudi za partizanski boj.

Profesorje Slovenske gimnazije so zastopali v tem postopku dr. Franci Zwitter, dr. Hanzi Wiegele in pisarna dr. Tischler. Obsojenca sta vložila priziv. Se pravi, da bodo profesorji najbrž še dalje morali iskati svojo pravico . . .

Obisk na ladji „Korotan“ v Kopru

Piranska splošna plovba je povabila v soboto delegacijo osrednjih organizacij koroških Slovencev v Koper na ladjo „Korotan“. Delegacija pod vodstvom osrednjega tajnika Filipa Warascha in predsednika dr. Francija Zwittra je doživela na tej ladji (nosilnost 12.000 ton) prisrčen sprejem. „Korotan“ nosi svoje ime in staro ime Koroške po vsem svetu in simbolizira Koroško in boj slovenskih Koroščev za dosego svojih zajamčenih pravic. Po ogledu in pogostitvi na „Korotanu“, kjer so sprejeli 16-člansko delegacijo številni družbenopolitični delavci s kapetanom Petrom Pavčičem na čelu, so si gostje ogledali še novi plavajoči dok v Izoli, ki je ravno ta dan sprejel prvo ladjo „Borovnico“.

VSI NA PROTESTNI ZBOR!

Diktatu, s katerim nam hočejo v parlamentu in v koroškem deželnem zboru zastopane stranke in zvezna vlada vsiliti ugotavljanje manjšine, to je pravi nov plebiscit, koroški Slovenci ne bomo klonili.

Ves dosedanji potek, kako izvesti od nacionalističnih sil zahtevano ugotavljanje, kaže, da zagovornikom tega načina reševanja v bistvu gre za zožitev v državni pogodbi zajamčenih pravic, torej za revizijo avstrijske državne pogodbe.

Gre torej za naše pravice, gre za nadaljnjo usodo našega ljudstva na Koroškem.

V tem resnem trenutku Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem sklicujeta za

- **NEDELJO, DNE 21. MARCA 1976, OB 15. URI**
- **V VELIKI DVORANI DOMA GLASBE (KONZERTHAUS)**
- **V CELOVCU**

PROTESTNI ZBOR

odbornikov in krajevnih zaupnikov vseh narodnih organizacij koroških Slovencev.

Zaradi izredne važnosti pričakujemo, da boste prišli na zborovanje vsi, da podprete naše narodne zahteve in tozadevno prizadevanje obeh osrednjih organizacij.

Narodni svet koroških Slovencev
Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

Katoliška mladina: štetje vnaša sovraštvo

Zvezna konferenca Delovne skupnosti katoliških mladin (Arbeitsgemeinschaft katholischer Jugend — AKJ), ki je zasedala ob koncu tedna v St. Pöltnu, se je obrnila v resoluciji, ki jo je vseh 60 delegatov iz vse Avstrije soglasno odobrilo, proti ljudskemu štetju posebne vrste na Koroškem. Tako štetje bi le zaostrilo konflikte in bi pomenilo dodatno opravičilo nacionalističnega pritiska, ki je že doslej preprečil razvoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem, je rečeno v resoluciji. Nadalje apelirajo na mladino, naj se ne pusti obremeniti od predsodkov preteklosti, ampak naj sodeluje na oblikovanju mirne bodočnosti za koroške narodne skupnosti.

Katoliška mladina bo po izobraževalnih in počitniških prireditvah, ki bodo od slovenskih in nemškogovorečih mladinskih skupin in organizacij skupno organizirane, nadalje poglabljala razumevanje med narodnima skupnostima, so sklenili na zvezni konferenci. To naj bi se zgodilo v prepričanju, da je pospeševanje medčloveških odnosov ravno tako važno kot izpolnitev uzakonjenih določil.

Načrtovano preštevanje bi zadalo sporazumevanju obeh narodnih skupnosti na Koroškem hud udarec zaradi tega, ker se je treba bati, da bi izbruhnil zaradi štetja narodnostni boj, ki bi v številne južnokoroške vasi vnesel še več nacionalnega sovraštva. Ljudsko štetje posebne vrste ne bi pomenilo ničesar drugega kot štetje tistih Slovencev, ki so doslej zoperstali nacionalističnemu pritisku. Štetje bi zaradi tega pomenilo dodatno opravičilo tega pritiska.

Zvezna konferenca Delovne skupnosti katoliških mladin pričakuje zaradi tega, da se pospešuje vse, kar je potrebno za razcvit in samopredstavljanje narodnih skupnosti, ne v smislu le navadnega potrpljenja, ampak za obogatitev kulturnega in socialnega življenja Avstrije.

2 primera diskriminacije pri pošti

Kakšen odnos ima pošta do slovenščine, se kaže na dveh primerih zadnjega časa: Krščanska kulturna zveza je razpošiljala vabila za koncert Gallusa v Beljaku. Na kuvertah je bilo zapisano ime adresatov, poštna številka 9500 ter slovensko „Beljak“. Akoravno bi morala pošta dostaviti pisma že tedaj, če je navedena le številka, tega ni storila. Očitno je motila pristojne uradnike oznaka „Beljak“ in so zaradi tega tudi prezrli poštno številko. Z opombo „Beljak unbekannt“ je pošta vrnila številna pisma. KKZ je morala nato še enkrat odposlati pisma, tokrat priporočeno, kar je povzročilo večje stroške in tudi zamudo.

Primer številka dve se je te dni zgodil v Vrbi. Prejšnji teden je gospa Ana Lukan iz Zgornjih Jezerc hotela na pošti v Vrbi neko denarno vsoto na konto Mohorjeve. Kot predpisano, je vpisala odgovarjajočo vsoto in namesto oznake „Schilling“ zapisala „šil.“. Poštni uradnik je denar sicer sprejel in vrnil potrdilo. Pač pa je bila na potrdilu prečrtana oznaka „šil.“. Uradnik je tudi takoj razložil: „Wissen Sie, warum ich das durchgestrichen habe? — Das ist windisch!“

Od poštne direkcije za Koroške zahtevamo čim prejšnjo razjasnitev obeh jasnih primerov diskriminacije!

SPÖ: razprava o manjšini padla pod mizo

Od petka do nedelje je bil na Dunaju v koncertni dvorani občni zbor SPÖ. Sprememb pravzaprav ni bilo nobenih: predsednik stranke kancler dr. Bruno Kreisky je bil ponovno izvoljen z 448 od 451 možnih glasov za predsednika stranke, njegovi namestniki so postali dunajski župan Leopold Gratz, nižjeavstrijski namestnik deželnega glavarja Hans Czettel, ministrica Herta Firnberg, štajerski namestnik deželnega glavarja Adalbert Sebastian in finančni minister Hannes Androsch.

Resolucije, ki so jih sklenili na občnem zboru, so bile ali namenjene višji slavi šefa stranke Kreiskega ali pa kot pesek v oči. Zunanjepolitična resolucija ob koncu občnega zbora je bila namenjena brezkompromisni politiki popuščevanja napetosti v helsinškem duhu, notranjepolitična resolucija pa je prav tako bilo kanclerjevo delo in je v bistvu predstavljala nadaljevanje poti v smislu vladne izjave Kreiskega.

Ostale resolucije so bile le pesek v oči; tako med drugim tista, ki naj bi omejila kulminacijo raznih funkcij. Izjeme tudi tukaj smejo veljati in očitno le potrjujejo pravilo.

Eno od trenutno najbolj aktualnih notranje- in zunanjepolitičnih tem, namreč nerešeni člen 7 državne pogodbe, pa je padel pod mizo na tem občnem zboru složnosti. Komisija za predloge in resolucije je odklonila predlog dunajske okrajne organizacije Währing, ki se je zavzel za demokratične manjšinske pravice. Resolucija se je izrekla proti načrtovanemu preštevanju manjšine in namesto tega zahtevala čim prejšnjo izpolnitev določil sedmega člena avstrijske državne pogodbe, nadalje tudi distanciranje od Heimatdiensta. Tako naj bi bilo članstvo v socialistični stranki nezdružljivo s članstvom v Heimatdienstu. — Komisija za predloge in resolucije je priporočala, naj predloga okrajne organizacije Währing ne sprejmejo in to utemeljila s tem, da bi pomenil „obsodbo dosedanje politike.“ Značilno, da je ta utemeljitev bila sprejeta brez ugovorov.

Pač pa je bivši gradiščanski parlamentarec in asimilant Robak dejal, da Hrvatom gre dobro in da nočejo imeti več pravic. Kancler je tukaj — ko ga ni ničesar „koštalo“ — zavrnil Robaka, češ, manjšine je treba prej podpreti in potem šele šteti. Tudi mora imeti manjšina več pravic, ravno zaradi tega, ker je manjšina. Na tiskovni konferenci zatem so vprašali kanclerja, zakaj ni bilo govora o manjšinskem vprašanju in o naklepu treh strank glede preštevanja. Kancler je dejal, da parlament pri svojih razpravah ne bo mogel mimo vedno številnejših protestov s strani nemškogovorečih avstrijskih demokratov. Manjšino je treba podpreti prej in potem šele šteti. Da je kancler tukaj v dveh stavkih povedal več različnih in nasprotujočih si stvari, je pri Kreiskemu samo po sebi umevno.

Na občnem zboru je stari socialist Josef Hindels v zvezi z vprašanjem sodelovanja socialistov z liberalno-naprednimi elementi dejal, da je to zveza, ki ga šokira. V tem vidi nadaljevanje tega, kar imenujejo mladi socialisti prilizovanje nacističnim nemškonacionalnim elementom.

Delegacija SZDL Jugoslavije je kot opazovalka prisostvovala kongresu Socialistične partije Avstrije ter se pri tem neuradno srečala tudi z vodilnimi funkcionarji SPÖ in delegacijami dežel-gostij ter opazovalci kongresa.

Vodja delegacije, predsednik republiške konference SZDL Hrvaške dr. Ivo Margan, se je sestal s predsednikom Socialistične stranke Avstrije, zveznim kanclerjem dr. Kreiskym. Ob tej priložnosti sta izmenjala mišljenja o aktualnih vprašanjih bilateralnih odnosov obeh dežel ter pojasnila vsak svoje stališče glede na nadaljnje stike med SPÖ in SZDL Jugoslavije. Dr. Kreisky je v zvezi z določenimi vprašanji glede bilateralnih odnosov poudaril pripravljenost Avstrije, da bo pri izpolnjevanju državnega dogovora o manjšinah najprej poskrbela za zaščito, potem šele izvedla predvideno popisovanje narodnostnih skupin v deželi.

V ostalem pa je v dvoboju obeh „princev“ Gratza in Androscha imel dunajski župan nos zdaleč pred finančnim ministrom. Očitno ga je le črtalo nekaj Dunajčanov, pa tudi ženskih delegatov, ki so pričakovale, da bo Firnbergova designirana kot podkancler.

Šef mladih socialistov Albrecht Konecky, ki je bil šele te dni potrjen kot šef socialistične mladinske organizacije, pa pri volitvah v predsedstvo stranke ni dosegel potrebne večine.

Veliko število je črtalo tudi zgornjeavstrijskega deželnega svétnika Ruperta Hartla: on je bil gonilna sila pri resoluciji za odpravo privilegov in kopičenja funkcij. Akoravno se nobeden od delegatov ni upal pred govorniškim pultom v diskusiji zoperstaviti Hartlu, so se z glasovnico v roki maščevali nad njim. To je zopet enkrat pokazalo, da SPÖ zdaleč ni več stranka malega človeka, ampak zastopajo funkcionarji v prvi vrsti lastne interese po kopičenju denarja, funkcij in moči.

Sredi krize prevelika ponudba delavcev

Podobno kakor skoraj vse dežele, ki so bile tako ali tako zapletene v drugo svetovno vojno, ima tudi Avstrija 30 let navrh opravka s posebnim gospodarskim in socialnim problemom. Ta problem obstaja v tem, da število mladih ljudi, ki iščejo zaposlitve, naglo narašča, medtem ko je število zaposlenih, ki odhajajo v pokoj, razmeroma nizko.

Vzrok tega problema, ki postaja čedalje bolj pereč, je v bistvu zelo preprost. Število zaposlenih, ki so preživeli vihro druge svetovne vojne, je razmeroma nizko. Večini manjkajo tudi službena leta za dosego optimalne pokojnine. Do leta 1975 je spričo gospodarske konjunkture tudi Avstrija poskušala manjkajočo ponudbo domače delovne sile premostiti z inozemskimi delavci, ki jih je medtem skoraj docela odslovila, ker je pričelo povpraševanje za delavci upadati in ker je pričela ponudba domače delovne sile naraščati. Ta ponudba se v glavnem rekrutira iz mladine, ki je bila rojena po letu 1950, torej v času, ko se je pričelo gospodarsko-socialno življenje v Avstriji normalizirati in zboljševati.

Val mladih ljudi, ki sedaj iščejo na avstrijskem delovnem trgu zaposlitve, se veča v toliko bolj, ker čedalje bolj zgubljajo delovna mesta, ki so jih v zadnjih letih imeli v Zvezni republiki Nemčiji, v Švici in na Švedskem. Val te ponudbe bo trajal približno do leta 1981.

Te ugotovitve je mogoče povzeti iz študije o povpraševanju za delom in o ponudbi delovnih mest, ki jo je po naročilu avstrijskega ministrstva za socialne zadeve izdelal in minule dni objavil avstrijski institut za gospodarska raziskovanja. Po tej študiji bo v desetletju 1971—1981 zapustilo šole več kot milijon mladih ljudi. To je ena sedmina avstrijskega prebivalstva. V primerjavi z desetletjem 1961—1971 se bo njihovo število zvečalo za 202.000, to je za eno petino.

Temu nasproti bo število zaposlenih, ki bodo v obdobju 1971—1981 stopili v pokoj, znašalo le blizu 830.000. To število bo za okroglo 230.000 manjše kot je bilo v desetletju 1961—1971.

Iz tega sledi: Sedaj, ko je tudi Avstrijo zajela gospodarska kriza, čedalje bolj narašča število mladih ljudi, ki iščejo delovno mesto. Povpraševanje za delovnim mestom čedalje bolj presega ponudbo. S tem pa povprečno letno število brezposelnih narašča in bo naraščalo tudi v prihodnjih letih. Višek brezposelnih je treba pričakovati leta 1979, ko bo število tistih, ki bodo končali svojo šolsko izobrazbo, s 110.000 za 10 odstotkov večji kot je bilo leta 1974. Skupno pa bo ponudba človekove delovne sile v desetletju 1971—1981 za okroglo 140.000 oseb večja, kot je bilo v desetletju poprej.

(bl)

OB ROBU:

SODBA

Nihče ni pričakoval, da ga bodo mrtvega hvalili tisti, ki so ga že živega gledali po strani. A nihče si tudi ni pričakoval, da ga bodo začeli blatiti mrtvega, zdaj, ko se ne more več braniti. Pred petimi leti je že umrl. V Ljubljani počiva, naš rajni profesor Cigan. Na Koroškem se je zgaral do smrti. Ni bil Korošec. A za nas koroške Slovence je ustvaril več kot prenekateri slovenski koroški „kulturnik“, gotovo več kot tisti iz naših vrst, ki lijejo zdaj na njega in njegov spomin polne škafe gnusno smrdljive ostudno zelenkaste gnojnice.

V zadnjem „Slovenskem vestniku“ smo zabeležili poročilo o celovški prireditvi KKZ. Sicer skromno, a poročilo smo le brali. Lepo. Toda pisec je čutil neko čudno potrebo, da poda neko mnenje o rajnem prof. Ciganu. Priznava, da je bil „glasbeni strokovnjak“. Dodaja pa tudi, da je v zadnjem času „bila odkrita in dokumentirana njegova medvojna povezava z zloglasno ‚Črno roko‘, edinico, ki jo imenujejo ‚Slovenski SS‘. V tej luči dobi prireditev nekoliko drugačen značaj in je vprašanje, ali je umestno sodelovanje šolskega zbora na taki izvenšolski prireditvi.“

Nekam umazano se nam že zdi, da so pri Vestniku odkrili te dokumente šele zdaj, ko je Cigan, nositelj „Gallusovega odličja“, najvišjega priznanja SR Slovenije glasbenim ustvarjalcem, že pet let v grobu in se ne more več braniti. Če taki dokumenti obstajajo, so bili gotovo že znani tedaj, ko je Cigan še živel. A zdaj je že med mrtvimi in se ne more več braniti. Tem laže ga je blatiti. Cigan je mrtev. A gotovo obstajajo tudi dokumenti, ki bi pokazali v drugačni luči marsikoga, ki si zdaj vsaj mane roke, če si že javno ne upa ploskati, ob teh napadih na rajnega Cigana. Sicer pa bo sodbo o Ciganu in njegovem delu nekoč izrekel narod sam.

ježek

Odprto pismo glavnem uredniku KTZ

Sehr geehrter Herr Chefredakteur!

Gestatten Sie mir, daß ich Ihnen als jahrelanger Abo-Leser der KTZ, auf einige Ihrer Artikel, betreffend die slowenische Volksgruppe in Kärnten antworte. Ich möchte Sie in keiner Weise beleidigen, wenn ich Ihnen sage, daß ich von Ihrer jetzigen Schreibweise sehr enttäuscht bin, zumal ich Ihre Sportkommentare sehr geschätzt habe.

Es gibt eine Reihe von Journalisten in Kärnten, die auf anderen Gebieten wenig bewandert sind und daher den Themenkreis um die slowenische Minderheit zu Ihrem Steckenpferd gewählt haben, ohne sich je ernsthaft mit diesem Problem auseinandergesetzt zu haben. Dazu gehören Pust, Raming, Stritzl und auch Sie, Herr Primosch. Ich wiederhole meinen Vorwurf: Sie haben sich nie ernsthaft mit dem Thema „Slowenische Volksgruppe in Kärnten“ befaßt. Nur so kann ich Ihre slowenenfeindliche, dem Geist des Sozialismus widersprechende Schreibweise verstehen. Kärnten wird heuer 1000 Jahre alt. Doch scheint Ihnen noch nicht bekannt zu sein, daß Slowenen schon seit mehr als tausend Jahren in diesem Raum leben. Sie schreiben, daß von Slowenen „Zahlen bezüglich Ihrer Stärke im In- und Ausland verbreitet werden, die lupenrein der Phantasie entsprungen sind“. Natürlich kennen Sie nur den Kreis jener Slowenen, die noch den Mut aufbringen, sich als solche zu bekennen. Im zweisprachigen Gebiet haben Sie sich anscheinend noch nicht umgehört, da es Ihnen sonst sicherlich aufgefallen wäre, welch großer Teil noch slowenisch spricht. Wahrscheinlich haben Sie noch keine Minute nachgedacht, warum die Leute slowenisch sprechen. Ich will es Ihnen sagen: der Druck von Seiten der Öffentlichkeit auf diese „zweitrangigen Landsleute“ ist so groß, daß man es niemandem verübeln kann, wenn er sich nicht mehr zur Volksgruppe bekennt.

Man nehme nur Ihre Zeitung als Beispiel: wann erschien zum letzten Mal ein für uns Slowenen positiver Beitrag in Ihrem Blatt? Der Grund dafür ist sicherlich das „Kärntner Klima“, in dem eine proslowenische Schreibweise, das Sinken der Abozahlen bedeuten würde.

Sie wissen, daß wir die Minderheitenfeststellung boykottieren werden. Aus diesem Grunde sind wir seit längerer Zeit auch in Ihrem Blatt die „Buhmänner der Nation“, die „Unvernünftigen“, die „nicht Kompromißbereiten“, „diejenigen, die eine friedliche Lösung verhindern wollen“ usw.

In Kärnten ist eine demokratische Ermittlung der Familiensprache nicht möglich. Warum? Weil Kärnten das undemokratischste Land Mitteleuropas ist; weil in Kärnten eindeutig nazistische Kräfte die erste Geige spielen, deren erklärtes Ziel es ist, die slowenische Volksgruppe zum Verschwinden zu bringen. Und Sie, als Chefredakteur der größten Zeitung dieses Landes, die noch dazu die Parteienzeitung der stärksten politischen Kraft ist, dienen diesen Elementen als Steigbügelhalter.

Vor kurzem war in einem Ihrer Kommentare zu lesen, „ . . . ob Kärntner oder slowenischer Zunge“. Damit trennen Sie: wer deutsch spricht, ist ein Kärntner, der Rest ist eben die Minderheit „slowenischer Zunge“.

Ich, als Angehöriger dieser Minderheit „slowenischer Zunge“, bin Ihnen gar nicht böse, daß Sie mir das „Kärntnertum“ absprechen. Im Gegenteil, — solange uns dieses Land gesetzlich verankerte Rechte vorenthält, solange in diesem Land die grundlegendsten Menschenrechte mit Füßen getreten werden, solange ein in der Öffentlichkeit gesprochenes Wort mit Pfui-Rufen und Pfeifkonzert niedergeschrien wird, solange fühle ich mich nicht als Kärntner.

Am 2. März 1976 berichteten Sie in Ihrem Blatt von einer „Umfrage“, die ergeben haben soll, die Slowenen wären gegen die Aufstellung zweisprachiger Ortstafeln und mit ihrer eigenen Führung nicht zufrieden. Natürlich hat es eine solche „Umfrage“ höchstwahrscheinlich nie gegeben, und das Ergebnis ist Ihrer Phantasie entsprungen. Oder darf ich Sie fragen: wann wurde sie durchgeführt, von welchem Institut, wo wurde sie durchgeführt? Ihre Schreibweise ist ein typischer Beweis dafür, wie in Kärnten von den Massenmedien gegen die Slowenen Stimmung gemacht wird.

Es ist eigenartig, daß man von einem so einflußreichen und verantwortungsvollen Posten, den Sie bekleiden, die Dinge so oberflächlich und nur aus einem bestimmten Blickwinkel betrachtet. Warum gehen Sie nicht ein Haus weiter (über die 10.-Oktober-Straße) um zu hören, was die Gegenseite zu sagen hat.

Trotz allem würde ich sehr gerne die Gelegenheit zu einem Meinungsaustausch mit Ihnen nützen, falls ich Sie dazu einladen darf, da ich Sie als Fachjournalisten vom Sport her sehr schätze. Es wäre meiner Meinung nach sehr fruchtbringend, wenn man sich in kleinerem Rahmen über dieses Problem aussprechen könnte.

Mit besten Grüßen
Joško Wrolich

Privolitev v ugotavljane bi pomenila narodni samomor ...

DISKUSIJA OB 1. ROŽANSKEM IZOBRAŽEVALNEM TEDNU:

Druga pot izobraževanja odraslih manjka!

„Koroški Slovenci v sodobni družbi — izobraževanje odloča o naši bodočnosti“ je bil naslov podijske diskusije, ki je bila hkrati tudi zaključek 1. rožanskega izobraževalnega tedna. — V gostilni Miklavž v Bilčovsu se je zbralo okoli sto zainteresiranih poslušalcev, na podiju pa višji glavni svétnik dr. Pavel Apovnik, rektor Doma prosvete v Tinjah Jože Kopeinig, mag. Janko Merkač, zastopnik Katoliške prosvete, Tomaž Ogris, podpredsednik Slovenske prosvetne zveze in Lovro Kaselj, predsednik Krščanske kulturne zveze. Diskusijo je otvoril in vodil Herbert Seher.

V uvodnih statementih so podijski diskutanti predstavili več ali manj na kratko delovanje svojih organizacij. Dr. Apovnik je skiciral nalogo svojega urada za informacijo koroških Slovencev, predvsem možnosti svetovanja in subvencioniranja. Njegov oddelek sicer ne more sam prirejati izobraževalnih prireditev, pač pa to more storiti v sodelovanju z drugimi organizacijami, ki so za to poklicane, more pa predvsem tudi subvencionirati. Za bodočnost si predstavlja dr. Apovnik paktirane prireditve, zaenkrat pa vidi svojo nalogo predvsem v gojitvi stikov z izobraževalnimi organizacijami.

Zastopnik Slovenske prosvetne zveze Tomaž Ogris je sprva orisal zgodovinsko nalogo kulturnih društev, ki so pod geslom „izobrazba osvobaja“ nastala v vseh krajih in večinoma nosila naslov „izobraževalna društva“. Danes pomenita igra in petje za veliko število naših ljudi šolo slovenskega jezika, ker se slovenščine drugje in predvsem v šoli niso mogli v zadostni meri na- in priučili. Kot nadaljnje aktivnosti je navedel literarne večere, izobraževanje kadrov in potom izobraževanja dviganje samozavesti ljudi. Kot samokritiko je dejal Ogris, da SPZ doslej ni posvečala potrebne pozornosti tečajem za vsakdanjo rabo. Poklicno izobraževanje in izpopolnjevanje je prav tako še daleč v bodočnosti. Potujoče knjižnice imajo od kraja do kraja različni uspeh, centralna knjižnica SPZ pa je širšim krogom neznana. — Ogris je omenil tudi ustanovitev Znanstvenega instituta po Zvezi slovenskih organizacij. Ta Znanstveni institut naj bi doživel poživitev, potem ko bodo našli ustrezne oblike sodelovanja s celovško univerzo.

Predsednik KKZ Lovro Kaselj je uvodoma omenil, da je Krščanska kulturna zveza idejna naslednica Krščansko socialne zveze, ki je ustanovljena leta 1908, združila posamezna društva po naših krajih pod eno streho. Krščanska kulturna zveza polaga važnost na jezikovno šolanje ljudi. Kaselj je tu omenil literarne večere, ki jih KKZ prireja z domačimi silami; potujočo knjižnico je označil kot nekaj izredno važnega, nadalje je opozoril na govorniške tečaje, gospodarsko socialne probleme, šolanje najmlajših potom lutkovnih odrov, ki se je doslej povsod zanemarjalo in sta ga poživili KDZ in KKZ. Participiranje na kulturnih dogodkih matičnega naroda (vožnje na predstave v Slovenijo) je prav tako uspešna veja dejavnosti KKZ kot vsakoletno gostovanje 8. decembra. Le slovenski film je bil za KKZ doslej nedosegljiv. Za bodočnost je Kaselj dejal, da se mora njegova organizacija zadovoljiti s kratkoročnimi programi, ker finančno ni primerno postlana.

Janko Merkač je predstavil ponudbo Katoliške prosvete na izobraževalnem sektorju in omenil prireditve, kjer se analizira koroško časopisje, politične stranke, sožitje med obema narodoma, prva pomoč itd. Katoliška prosveta je predvsem servisna služba za posamezna društva in ima na razpolago tudi primerna tehnična sredstva.

Rektor Jože Kopeinig je predstavil Dom v Tinjah, ki je včlanjen v delovno skupnost avstrijskih izobraževalnih domov in dobi tudi dotacijo s strani prosvetnega ministrstva. Doma v Tinjah se nekateri še vedno ne upajo prestopiti, ker mislijo, da pridejo samo po kolenih čez prag in jih potem oblijejo z žegnano vodo. Temu ni tako, temveč Dom poleg duhovnih vaj ponuja tudi tečaje za vero, za vsakdanje življenje, špecialne tečaje za poklicne in interesne skupine (čebelarje, kmete, kmetice, lovce, poštarje, železničarje itd.), nadalje za gospodarska in pravna

BINE ROGELJ: Preštevanje manjšine posebne vrste

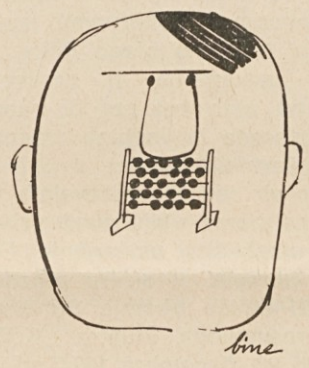

(Iz „Dela“)

vprašanja. Pomembna je tudi založniška dejavnost tinjskega Doma: v zadnjih letih je bilo izdanih 8 publikacij: Samokritično je dejal Kopeinig, da bi bilo treba več koroških avtorjev. Izobraževalna potovanja so prav tako uspešna veja dejavnosti Doma. V lanskem letu je bilo nagovorjenih nad 3000 rojakov, prireditev je bilo 120 do 130, od tega dobri dve tretjini hišnih prireditev.

Kljub temu Dom v Tinjah še vedno ne zajame vseh, katerim ponudba vsaj ne bi škodovala, je dejal rektor. Metodično pa bo treba razne tečaje preveriti. Za prihodnje si želi Kopeinig izgraditi Dom v Tinjah, da bi se dali izvesti tudi paralelni tečaji, v zgornjem Rožu ali na Zilji ustanoviti ekspozituro — ter dobiti še enega sodelavca.

Po teh uvodnih besedah sta sledila še dva diskusijska kroga na podiju. Dr. Apovnik je dejal, da se osrednji kulturni organizaciji še preveč ukvarjata s kulturno-prosvetnim delovanjem in da si izobrazba šele počasi utira pot. Le Dom v Tinjah in Katoliška prosveta se sistematično ukvarjata z izobraževanjem odraslih. Izrazil je upanje, da bo Znanstveni institut v doglednem času določene teme ne le znanstveno raziskoval, ampak tudi posredoval širšim plastem. Poseben problem izobraževalnega dela je ponudba, za katero posamezniki in društva premalo vedo; Apovnik je nadalje pogrešal koordinacijo, študijo o potrebah posameznih izobraževalnih tem, zlasti pa je potreben team izobraževalcev. Intelektualni potencial je treba združiti. Dr. Apovnik je ventiliral idejo pool-a izobraževalcev. To naj bi bila koordinacijska ustanova, ki bi pozneje nudila tudi znanstveno-menežerski servis.

Za bodočnost Koroških kulturnih dni je predlagal tri faze: 1. raziskovalno delo v institutih s strani posameznikov; 2. te rezultate je treba predložiti širši pubilki na Kulturnih dnevih; 3. faza pa naj bi bila transformacija teh rezultatov na krajevno raven.

Zastopnik SPZ Tomaž Ogris je Apovnikove načrte označil kot visokoleteče, katerih se v sedanjih okoliščinah ne more prijeti. Zastopnik KKZ Lovro Kaselj pa je Apovnikovo iniciativo pozdravil: če se razume pool kot servisna služba, je KKZ zanjo. Na odklonilno držo zastopnika SPZ je dr. Apovnik dejal, da je nekaj drugega, če to pove privatnik ali pa zastopnik osrednje kulturne organizacije. Če se ne bomo upali lotiti takih načrtov, bomo ostali tudi v prihodnje v mentaliteti revčkov, zaspali bomo razvoj in tudi v prihodnje ostali objekt namesto subjekt.

Hudo kritiko je žel zastopnik SPZ, ko je poudaril, da je treba posvetiti politični vzgoji več pozornosti, da bodo ljudje previdno sledili raznim profetom, tudi narodnim voditeljem. Razen tega se je izrekel Tomaž Ogris proti prenapetemu narodnjaštvu, katero po njegovih besedah obstaja v tem, češ da se vzgaja ozka elita narodnjakov, ki so pripravljeni dati vse, in da se pri tem na drugi strani izgublja substanca.

Jože Wakounig je Ogrisa nato zavrnil. Dejal je, da tudi nekateri od naših ljudi nasedajo takim manipulacijam, kot jih razodeva KTZ, po kateri je vsak prenapetež, ki se bori za svoje narodne pravice in še ni klecnil na kolena pred strankami. Slovenske organizacije se potemtakem vržejo v isti koš z Heimatdienstom. Na neko pesem, ki jo je Ogris citiral, je dejal Wakounig, da ima slovenska narodna zavest vse drugačne korenine in motivacije kot pa nemška. Nemška hoče pohoditi še zadnje znake slovenstva, vsakogar, ki se temu nasilju zoperstavi, pa imenujejo slovenskega nacionalista.

Jože Kopeinig je poudaril, da je razmerje med kulturo in izobraževanjem moteno. V izobraževanje bi bilo treba investirati več. Posebno važni bi bili jezikovni tečaji — kot samopomoč, kar se ljudje v šoli ne naučijo.

Predsednik KKZ Kaselj je pripomnil, da problem dvojezičnih napisov ni le sekundaren, ampak predvsem vzgojnega pomena. Primerno okolje je predpogoj za uspešno izobraževanje. Razen skromnih napisov na zadruge in posojilnice nas obvlada poplava neslovenskega. Otrokom se v šoli zabičava le nemška oznaka nekega kraja, stara slovenska imena pa gredo v izgubo. Slovenec, ki ne vztraja na slovenskih napisih, živi v samoprevari.

V diskusiji s publiko je Janko Ogris st. dejal, spominjajoč na Sv. pismo, da je za naše kulturno poslanstvo žetev velika, delavcev pa premalo. Ravnatelj dr. Zablatnik, da moramo koroški Slovenci ohraniti svoj lastni image, svoj lastni obraz.

Diskusija je zajela tudi vprašanje slovenskega filma, kjer ima SPZ trenutno de facto monopolni položaj. To je potrdil tudi zastopnik SPZ, ko je dejal, da bi se KKZ bilo treba obrniti le na SPZ, pa bi film dobila. Kaselj je nato pripomnil, da je KKZ samostojna organizacija.

Janko Merkač je k temu dejal, da se diskusija o ideologiji vrši na napačni ravni. Film, knjiga se morejo oceniti le po stvarnih kriterijih. Film, knjiga naj bi bila dostopna vsakomur, ne glede na svetovni nazor. Ravno v tem vidi Merkač tudi dodatno upravičenost za Apovnikovo idejo o pool-u izobraževalcev, ki bi kot koordinator preprečil takšne spodrsljaje, ki otežkočajo izobraževanje odraslih.

Nadaljnje diskusijske točke so bile reklama za prijavo k dvojezičnemu pouku, za Slovensko gimnazijo, druga pot izobraževanja, ki med koroškimi Slovenci sploh ni prezentna, kritika slovenskih oddaj celovškega radia v zvezi z izobraževanjem in pa rožanski izobraževalni teden sam. Ideja se je odobrila povsod, v prihodnje bo treba skrbeti, da bo publika tudi ostala kljub konkurenci masovnih medijev, da se ne bi zgodilo tako, kot je dejal Marjan Einspieler: namreč, da v nemških krajih zgubljajo take prireditve vedno več publike in so prireditelji prisiljeni prenehati s svojimi iniciativami.

DOM v TINJAH

Od sobote, 20. do nedelje, 21. III.; 15.00 do 17.00

SLIKANJE Z BARVAMI NA STEKLO

Strokovni tečaj za žene in dekleta
Voditeljica: sestra Metodija iz Št. Jakoba.

Od ponedeljka, 22. do četrtka 25. III.; 18.00 do 9.00 ure

UPANJE, KI PRESEGA ČAS

Duhovne vaje za žene
Voditelj: Ciril Demšar

Od petka, 2. do nedelje, 4. IV.; 18.00 do 13.00

PRIPRAVA NA ZAKON

Tečaj za mladino od 18. leta naprej
Referenti: dr. Emil Smolnig, dr. Franc Arnold, ga. Marinka Inzko in g. Jože Kopeinig
Prijave sprejema Dom do **30. marca**

V nedeljo, 4. IV.; 15.00 do 18.00

LITERARNI POPOLDAN

Iz svojih del bere univ. prof. dr. Alois Brandstetter
Pogovore vodi: prof. dr. Robert Saxer
Program je v nemškem jeziku

Od nedelje, 4. do četrtka, 8. IV.; 18.00 do 9.00

REVOLUCIJA EVANGELIJA

Duhovne vaje v nemškem jeziku za člane Spravnega rožnega venca
Voditelj: p. Petrus Pavličck OFM Cap, Dunaj

Od petka, 9. do nedelje, 11. IV.: 15.00 do 12.00

MOČ IZ GLOBINE

Dnevi srečanja za študentke ter za mlajša dekleta od 16. do 18. leta
Voditelj: dr. Andrej Kajžnik

V nedeljo, 11. IV.; 14.30 do 20.00

TINJSKI LITERARNI POGOVORI „ANGAŽIRANOST LITERATURE“

Referenta: Lev Detela in Florijan Lipuš
Vodja: Horst Ogris
Prireditelj: Dom v Tinjah skupaj s klubom Mladje

Od srede, 21. do nedelje, 25. IV.; 18.00 do 12.00

MALA POT K SVETOSTI

Duhovne vaje v nemškem jeziku za žene in može v duhu sv. Terezije Deteta Jezusa
Voditelj: p. dr. Maximilian Breig, Augsburg

Dr. L. Sienčnik častni predsednik SPD „Srce“

Zadnjo nedeljo je imelo Slovensko prosvetno društvo „Srce“ v Dobrli vasi v čitalnici Kulturnega doma svoj občni zbor. Predsednik dr. Luka Sienčnik je občni zbor otvoril in pozdravil vse člane ter zastopnika Slovenske prosvetne zveze iz Celovca, podpredsednika Tomija Ogrisa in tajnika Andreja Kokota ter kot zastopnika Krščanske kulturne zveze profesorja dr. Janka Zerzerja. Zastopnika obeh osrednjih organizacij sta posredovala občnemu zboru pozdrave vodstva ter društvu zasigurala vsestransko podporo in pomoč.

V svojem obširnem poročilu je podal predsednik dr. Luka Sienčnik nadroben pregled od zadnjega občnega zbora leta 1971 do današnjega dne. Višek prizadevanj v zdaj pretekli poslovni dobi je bila vsekakor otvoritev prenovljene društvene dvorane dne 22. junija 1975 z obširnim programom. Dvorana je bila znotraj obnovljena na stroške društva, zunanji dohod z več vrati pa je zgradila lastnica, Posojilnica Dobrla vas. Precejšnjo denarno pomoč za obnovitev je nudila društvu Slovenska prosvetna zveza. Svojo delovno silo in svoj idealizem pa so stavili na razpolago v različni, a učinkoviti obliki poleg predsednika še njegova žena gospa Sienčinkova in odbornik Jožko Urban.

Po enodušno podani razrešnici dosedanjemu odboru, kateremu je predvsem glede dvorane bilo izrečeno vse priznanje, je najprej v diskusiji zavzel predlagani kandidat za novega predsednika, Rudi Vouk, stališče v zadevi dvojnega članstva v obeh osrednjih kulturnih organizacijah koroških Slovencev. Njegova izvajanja so navzoči prosvetaši soglasno odobrili, češ da je potrebno upoštevati iznešeno željo po dvojnem članstvu, ker je to v danih razmerah napredek pri kulturnem udejstvovanju.

Soglasno je bil nato izvoljen nov društveni odbor: predsednik šolski nadzornik Rudi Vouk, podpredsednik mandatar Tinej Wastl, tajnica Anica Hašej z namestnikom Jozejem Pasterkom, blagajnica Marija Hašej z namestnikom Jožkom Urbanom, nadaljnji odborniki so še Miha Golautschnig, Miha Zunder, Jozej Plesnik, Milica

(Dalje na 4. strani)

...zato v nedeljo, 21. 3., VSI na protestni zbor v Celovec!

1. rožanski izobraževalni teden uspel

Štiri slovenska prosvetna društva — SPD Bilka Bilčovs, SPD Gorjanci Kotmara vas, SPD Sveče in SPD Rož Št. Jakob — so se vsedla sama od sebe za isto mizo in sklenila skupen sklop prireditev, ki ga v Rožu, v nekdanji Meki slovenstva, že dolgo ni bilo. Poudarek je ležal predvsem na izobrazbi in manj na kulturi, akoravno je ta vela v sporedu bila prav tako zastopana. Troje prireditev je bilo ogrodje tega tedna: predavanje dr. Zablatnika o Andreju Schusterju-Drabosnjaku, nemški film „Gewalt und Gewissen“, ki prikazuje vlogo odporniškega društva v 2. svetovni vojni ter mladinski film „Pastirci“. Te prireditve so bile po več oz. vseh krajih, kjer so doma prireditelјska društva. Izobraževalna vloga naj bi bila v sklopu s povezovalnim značajem: to se je pokazalo predvsem v Kotmari vasi, kjer je bil to manj izobraževalni teden in veliko bolj teden srečanja med obema narodoma.

V okviru Prvega rožanskega izobraževalnega tedna je bil v soboto zvečer pri Adamu v Svečah koncert pevskih zborov iz Kotmare vasi, Bilčovsa, Št. Jakoba in Sveč. Prireditev je uspela izredno dobro. Poslušalci, ki so do zadnjega napolnili Adamovo dvorano, so bili priča pravega festivala koroške narodne pesmi. Pevcem velja naša iskrena zahvala, povezana z željo, da bi priredili take koncerte večkrat.

Pevce in poslušalce je pozdravil predsednik sveške „Kočne“, dr. Valentin Inzko (njegov govor objavljamo na posebnem mestu).

● Kot je pokazala zaključna diskusija, morejo biti prireditelji zadovoljni s svojim uspehom. Za drugo leto pa imajo tudi že zagotovilo s strani Apovnikovega referata pri deželni vladi ter Katoliške prosvete, da se gre prireditelјem na roko tako z nasvetom kot tudi s primernimi servisnimi uslugami.

● Obisk prireditev je bil dokaj zadovoljiv. Osredotočenje na eno centralno temo pa bi dalo Rožanskemu izobraževalnemu tednu vsekakor še bolj osrednje obeležje. Ker se prireditelji zavedajo, da morajo nuditi take prireditve, ki ljudi spravijo izpred copatnega kina (televiziје), torej primerno alternativo, je pričakovati, da bodo te prireditve tudi v bodoče uspešne.

ŠKOFIČE

Prejšnji torek je bila v Škofičah seja občinskega odbora, na kateri so med drugim obravnavali in soglasno sklenili občinski proračun za leto 1976. Župan Martin Bürger je ob tej priložnosti z obžalovanjem ugotovil, da redni občinski proračun v višini 5,588.000 šilingov tokrat ni izenačen in se je moral poravnati primanjkljaj s presežkom od leta 1975 v višini 198.000 šilingov. Podražitve raznih obveznosti, ki jih ima občina, so vzrok, da je prišlo do primanjkljaja v proračunu. Ta problem pa ima mnogo majhnih občin na Koroškem. Slovenski občinski odbornik Herman Jäger je čestital županu Bürgerju in podžupanu Andreju Schumiju k odlikovanju z zlato oz. srebrno šivanko.

Dr. Luka Sienčnik častni . . .

(Nadaljevanje s 3. strani)

Sturm ter knjižničar Franci Rutar ml. in zastopnika igralske in folklorne skupine Francej Hašej in Martin Pandel. Kot pregledovalca sta bila določena Franci Lipuš in Jakej Potočnik.

Po volitvah se je novi predsednik Rudi Vouk zahvalil za izrečeno zaupanje ter naglasil, da je dolžnost vseh odbornikov, delati za uspeh društva. „Skupaj bomo uspešno reševali nam stavljene naloge,“ je naglasil novi predsednik. Nato se je v toplih besedah zahvalil dosedanjemu predsedniku dr. Luku Sienčniku za njegovo delo in požrtvovalnost ter predlagal občnemu zboru, da ga v zahvalo in priznanje imenuje za častnega predsednika Slovenskega prosvetnega društva „Srce“ v Dobrli vasi. Z močno aklamacijo je občni zbor ta predlog odobril in tako izrekel zaslužnemu prosvetašu svoje iskreno priznanje. Istotako je občni zbor zaželel gospe dr. Sienčnikovi, ki je obhajala rojstni dan, vse najboljše.

V svojih zaključnih besedah je predsednik Rudi Vouk poudaril, ko je bil načelno sprejet sklep o dvojnem članstvu, da je treba letošnji delovni program Slovenskega prosvetnega društva „Srce“ zasnovati in realizirati na podlagi dejstva, da praznuje društvo letos sedemdeseto obletnico svojega obstoja. Kar so predniki začeli leta 1906, hočejo nadaljevati kot marljivi prosvetaši.

Pomen rožanskega izobraževalnega tedna

Dr. Valentin Inzko na koncertu rožanskih pevskih zborov 13. marca 1976 v Svečah

„Slovenska prosvetna društva iz Bilčovsa, Kotmare vasi, Št. Jakoba v Rožu in Sveč so vabila letos na 1. rožanski izobraževalni teden. V čem naj bi bil pomen takega izobraževalnega tedna, na katerem bodo omenjena prosvetna društva odslej naprej naše ljudi vsako leto vabila? Gre pri tem v prvi vrsti za nadaljnjo izobrazbo našega človeka. Iz dneva v dan smo konfrontirani s številnimi problemi sodobne družbe, s problemi, ki segajo globoko tako v naše osebno življenje, kot v življenje naše narodnostne skupnosti. Zato naj bi z vsakoletnim izobraževalnim tednom poudarili predvsem potrebo po čim širši izobrazbi. Naša prosvetna društva so se imenovala nekdaj izobraževalna društva. Služila so šolanju v materinem jeziku, skrbela so za čitalnice z dobro urejenimi knjižnicami, gojila so pevsko, glasbeno in odrsko umetnost, posredovala in utrjevala so narodno zavest, ter povezovala naše ljudi v močno skupnost, ki je krepila svoje življenjske sile ob vrelcih slovenske kulture in duhovnosti. Dejavnosti teh izobraževalnih društev po Rožu, v Podjuni in Zilji se imamo zahvaliti, da je Državna gimnazija za Slovence v Celovcu mogla tako močno zaživeti in da se manifestira naše narodno življenje v deželi danes v številnih okvirih in na razne načine.

Naše osrednje prosvetne organizacije vršijo svoje poslanstvo v deželnem okviru ter skušajo podpirati kulturno in prosvetno dejavnost na vsem od Slovencev naseljenem ozemlju. Naloga prosvetnih društev pa mora biti, da poleg dejavnosti v domačem kraju, strnejo tudi v regionalnih okvirih svoje zmogljivosti v čim močnejšo kulturno-prosvetno dejavnost. Zato pri nas r o ž a n s k i izobraževalni teden!

Poudariti pa hočemo s tem zavestno tudi odgovornost, ki jo čutimo do življenjskega prostora našega človeka v Rožu. S tem življenjskim prostorom povezujemo na eni strani vse, kar je bogatilo našo kulturo v preteklosti, na drugi strani pa naj nam kulturno-prosvetna dejavnost pomaga, da se tudi v bodoče na tem prostoru kot Slovenci ohranimo.

V pogledu na preteklost bomo skušali predstaviti v okviru rožanskih izobraževalnih dni vsako leto kakega kulturnika iz Roža, ki je pomemben za slovensko kulturno življenje. Letos smo predstavili udeležencem izobraževalnega tedna tako življenje in delo Andreja Schusterja-Drabosnjaka. Soustanovitelj Mohorjeve družbe in oče koroških Slovencev Andrej Einspieler, jezikoslovec in slovstveni delavec Anton Janežič, narodopisec Josip Šašel iz Slovenjega Plajberka, zbiratelj narodnih pesmi Ivan Šajnik, cerkveni zgodovinar Štefan Singer iz Kaple ob Dravi, zbiratelj narodnega blaga, povesti, basni in pravljic Pavel Košir iz Loge vasi so možje, ki so vredni, da jih spoznamo in v njihovi požrtvovalnosti posnemamo.

A tudi dandanes so na delu med nami kulturni ustvarjalci, ki jih krepi domača zemlja ob Dravi, skladatelji kot Pavle Kernjak in Tone Nagele, slikar in pesnik Gustav Januš in narodopisec dr. Pavle Zablatnik. V okviru rožanskih izobraževalnih tednov se bomo seznanili z njimi, njihovim delom in doprinosom h kulturnemu razvoju dežele. Narodno blago Roža, kulturno ustvarjanje in prosvetno-kulturna aktivnost naj bi narekovali sporede in vsebino rožanskih izobraževalnih tednov.

V okvir teh izobraževalnih tednov pa bomo vključevali pri nas tudi umetniško ustvarjanje Franceta Goršeta. V okviru praznovanja 65-letnice obstoja Slovenskega prosvetnega društva „Kočna“ je bilo 26. decembra 1974 pri Vrbniku slovesno odprtje ateljeja akademskega kiparja prof. Franceta Goršeta, 4. julija 1975 pa odprtje stalne umetniške galerije. Tako smo vaščani doživljali, kako se da iz navadnega skednja urediti ustrezna umetniška galerija. Sredi Roža je nastal tako kulturni hram z deli kiparja, katerega dela kažejo izredno umetniško silo. Stalna umetniška galerija za nas ni le pridobitev, temveč tudi velika obveznost.

Pri rožanskem izobraževalnem tednu sodelujeta društvi, ki sta vključeni v Krščansko kulturno zvezo in prosvetni društvi, ki sta vključeni v Slovensko prosvetno zvezo. Mnenja smo, da vršita obe osrednji prosvetni organizaciji upravičeno vsaka svoje kulturno in prosvetno poslanstvo v vrstah naše narodnostne skupnosti na Koroškem. Pri tem, ko upoštevamo idejno komponento kulturno-prosvetne dejavnosti obeh osrednjih organizacij in krajevnih prosvetnih društev, pa se zavedamo, da smo: pripadniki enega in istega naroda, da nam je lasten isti materin jezik, da krepi narodno zavest ista slovenska kultura in da nam je skupen tudi cilj, ohranitev slovenskega življa na Koroškem.

Vse to nam je skupno, vse to omogoča tako v regionalnih okvirih tudi skupne nastope, kot pride to do izraza v rožanskem izobraževalnem tednu. Na nas je, da damo tem tednom življenja in duha.“

Koroška stvarnost – v NAŠEM TEDNIKU

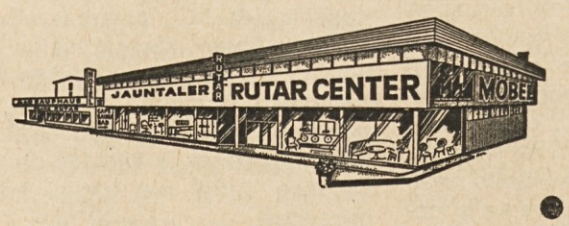

RUTAR-CENTER

● ugodno dobavi
● in hitro na dom
● dostavi

RUTAR CENTER, A-9141 Dobrla vas
Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381

HOTEL BREZNIK — PLIBERK/BLEIBURG

išče kvalificirano, pošteno natakarico, ki je vešča nemščine in slovenščine. Nastop službe 1. 4. (aprila). Tel.: 0 42 35 - 226.

Kowa Küchen

● direktna prodaja k cenam proizvodnje
● tukaj načrtuje in izdeluje strokovnjak vašo kompletno kuhinjo
● od ponedeljka do petka odprto brez odmora od 8. do 18. ure; v sobotah od 8. do 12. ure.

PROSTORI ZA OGLED IN RAZSTAVLJANJE V TOVARNI:
PODJERBERG / ST. KATHREIN
Pošta Škofiče / Schiefling
Telefon 0 42 74 - 29 55 18

ŠPORTNIKI, POZOR!

V nedeljo, 21. marca, igrata SAK in SELE, ob 13. uri na Košatovem igrišču v Celovcu.

Ob 11.30 pa igra mladinsko moštvo SAK proti Pokrčam, prav tako na Košatovem igrišču v Celovcu.

Ljubitelji naših slovenskih nogometnih moštev so vabljeni, da se obeh tekem udeležijo v čim večjem številu!

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 84 3 58. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Žrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

ZA 100-LETNICO ROJSTVA:

Nekaj spominov na Ivana Cankarja

Spominjam se svoje mladosti iz zadnjih let pred prvo svetovno vojno. Pred to vojno in med njo je bilo v Avstriji preganjanih in zaprtih mnogo naših najnaprednejših ljudi, ki so bili prežeti z idejami slovenstva in jugoslovanstva. Tako sem bil tudi jaz kot 20-leten mlad učitelj v Medulinu pri Pulju v Istri aretiran s skupino Medulincev in zaprt več kot dva meseca na ljubljanskem gradu v celici št. 4. Na moje veliko presenečenje je bil v isti celici zaprt tudi veliki slovenski pisatelj Ivan Cankar. Moje ležišče je bilo poleg Cankarjevega, v celici pa je bilo še več drugih zasedenih ležišč.

Že prvi dan sem se seznanil s Cankarjem, ki me je kmalu vzljubil, ker sem bil napreden, temperamenten in borben mladenič. Opazil sem, da je imel Cankar zelo rad mladino in da se je med njo počutil najbolj srečen. Po nekaj dneh sva si postala prijatelja in tovariša, delila sva si vse, kar sva imela v celici ali dobila od drugod.

V zaporu na ljubljanskem gradu nam je bilo prepovedano prejemati in brati tedanji dnevni tisk. Kljub temu je Ivanu Cankarju uspelo, da mu je časopise prinašal neki stražar, ki mu je bil zelo naklonjen. Tako je večkrat prejemal Slovenski narod, skrit v večjem kosu kruha. Na ta način smo bili vsaj deloma sproti obveščeni o raznih dogajanjih v državi in na posameznih bojiščih. Spominjam se, da mi je Ivan Cankar med zaporništvom na gradu seznanil s prav tako interniranim slovenskim slikarjem Ferdom Veselom, ki me je na Cankarjevo željo tudi portretiral. Njegov portret z ogljem še danes hranim med svojimi dragocenostmi.

Po dobrih dveh mesecih so me izpustili iz zapora in vrnil sem se v domači kraj. Opazil pa sem, da me policija stalno nadzoruje. Ko je bil spomladi leta 1915 mobiliziran moj letnik, sem moral oditi v avstrijsko vojsko, kjer sem kot vojak služil v 97. pešpolku, v katerem je bilo največ Istranov, Hrvatov, Slovencev in Italijanov. Vojaško poveljstvo me je dodelilo vojni enoti omenjenega polka v Ljubljani. Bivali smo v šolskih prostorih na Vrtači, ki so bili spremenjeni v pravo kasarno.

Kmalu po prihodu v Ljubljano sem se javil Ivanu Cankarju, ki je tedaj stanoval v gostilni na Rožniku. Nekega poletnega dne 1915 se je Ivan Cankar pojavil v naši kasarni in me poiskal med vojaki. Dobro se spominjam, da mi je prinesel kranjsko klobaso in dve papirnati avstrijski kroni. To darilo me je zelo razveselilo, ker sem vedel, da Cankar sam živi skromno. Njegova pozornost me je globoko ganila. Nato sva šla v kasarniško kantino, od koder se lepo vidi ljubljanski grad z njegovim zidovjem. Med razgovorom sva se spominjala tistih dni, ki sva jih preživela v zaporu in sanjala o lepših in boljših časih.

Imel sem trden namen, da se Cankarju oddolžim za njegov obisk, in tako sva se kmalu zopet sestala v neki gostilni, kjer sva večerjala.

Večerne ure so nama potekale v prijetnem razpoloženju. Pred slovesom mi je Cankar izrazil željo, da bi se ponovno sestala v kavarni Union, kjer bi me seznanil s pisateljem Vladimirom Levstikom. Ob tej priložnosti, ko smo se sešli, naju je Cankar povabil, naj ga pozneje skupaj obiščeva na Rožniku. In tako sva se nekega popoldne napotila z Levstikom na Rožnik. Cankar je bil najinega obiska zelo vesel in postal dobro razpoložen. Spominjam se prav dobro, kako nama je pripovedoval, da bo pripravil obširnejši rokopis z naslovom Celica številka 4. Pojasnil je, da bo v tem delu opisal vtise o življenju političnih zapornikov na ljubljanskem gradu. Da je to nameraval storiti, potrjuje tudi njegova izjava, dana v obliki dialoga, ki je bil objavljen v ljubljanskem literarnem časopisu, katerega imena se pa ne spominjam več: „Kako mi je bilo na ljubljanskem gradu, bo mladina že izvedela." Med obiskom na Rožniku sem Cankarja vprašal, kdaj največ literarno dela. Odgovoril mi je, da v glavnem piše predpoldan. Za njegovo napovedano delo Celica številka 4 pa moram na žalost pripomniti, da ni bilo nikoli objavljeno.

Poudariti moramo še to, da sem Ivana Cankarja, tega velikega človeka, prežetega s pravim humanizmom, med srečanjem toliko vzljubil, da sem se trdno odločil, da bom po vojni, če ostanem živ, prebral in preučil vsa njegova dela in vse, kar je bilo do tedaj napisano o njegovih literarnih spisih.

Jeseni leta 1915 so me z vojaki poslali v oficirsko šolo v Slovensko Bistrico in od tedaj nisem Cankarja več videl. Večina Slovencev in Hrvatov ni dosegla oficirskega čina, ker višji častniki niso imeli zaupanja v nas. Iz Bistrice so me poslali v Gornjo Radgono, kjer so formirali tako imenovane „maršbataljone", ki so bili namenjeni naravnost na fronto. Tako sem dospel tudi jaz na avstrijsko-rusko fronto v Galicijo, kjer so me Rusi ujeli.

Med bivanjem v Rusiji od leta 1916 do 1921 sem mnogokrat mislil na Ivana Cankarja in na srečanje z njim kakor tudi na mojo prejšnjo odločitev, da preštudiram vsa njegova dela. Iz Sovjetske zveze sem se vrnil šele leta 1921 in po prihodu domov sem zvedel žalostno vest, da je Ivan Cankar umrl že 11. decembra 1918 v 42. letu starosti, tako rekoč na pragu svobode in zedinjenja jugoslovanskih narodov. Približno v tem času smo bili z našimi vojaškimi enotami že daleč v Sibiriji.

Leta 1926 sem moral zaradi fašističnega terorja v Istri emigrirati v Jugoslavijo. Med visokošolskim študijem v Zagrebu se mi je končno uresničila davna želja, da se posvetim preučevanju Cankarjevih del. V letih 1928/29 sem pripravljal obširno študijo o življenju in delu Ivana Cankarja. Prof. Janko Glazer mi je dal v mariborski študijski knjižnici na razpolago vse gradivo o Ivanu Cankarju. Tedaj sem prebral vsa njegova dela in preučil literaturo o njem, a nikjer nisem zasledil kakega spisa o celici številka 4. Pisal sem Cankarjevemu sorodniku literarnemu kritiku Izidorju Cankarju, ki je urejal Cankarjeva Zbrana dela, toda odgovoril mi je, da tudi sam ni zasledil nobenega rokopisa o celici številka 4. Verjetno se je rokopis med vojno izgubil.

Ivan Cankar je žrtvoval samega sebe svoji umetnosti in domovini, živel je življenje umetnika človeka, ki je s svojo ljubeznijo objel vse ljudi ter visoko nosil zastavo idealov človeštva. V nekem članku Veliki človek in veliki umetnik — Ivan Cankar, ki je bil objavljen v reviji Novi čovjek (Sarajevo 1928, št. 26/27) sem o Cankarju poudaril tudi to:

„Potlačeno hrepenenje, ki bi hotelo raztrgati človeško srce, se prepleta v vseh njegovih delih, navdihnjeno je s plemenito idejo človeštva. Njegovo globoko in kristalno umetniško delo se dviga v veličastno harmonijo z njegovo človečnostjo. Prvo in drugo — veliko in neminljivo — je Cankar namenil novim generacijam, za katere je ustvarjal. Vse trpljenje delavskih slojev, nepopisne strahote, splošne bede in socialnih krivic, a z druge strani razkošno in brezbrižno življenje in radost kot njegov Kurent, ki je hodil s pesmijo po svetu ter lajšal svojo in tujo bolečino. Mladina je — beroč Cankarja, instinktivno občutila njegovo pravo človečnost in borbenost za socialne pravice, ki jo je pisatelj sam doživljal z elementarno močjo svojega umetniškega temperamenta in z vsem svojim bitjem."

Še do danes so mi ostali v spominu moji bivši dijaki z učiteljske šole v Mariboru, kjer sem služboval kot profesor od leta 1930 do 1932, kako so kar požirali vsako mojo besedo, ki sem jim obujal spomine na svoje poznanstvo z velikim Ivanom Cankarjem.

Prof. Josip Remarin

Za ženo in dom

Nasveti materam šoloobveznih otrok

- **Skrbi, da bo imel otrok dovolj hrane, spanja in svežega zraka.**
- **Oblači otroka skromno, da se ne prevzame, dovolj toplo, da se ne prehladi, a ne preveč, da se ne pomehkuži.**
- **Razdeli dan tako, da bo imel otrok dovolj časa za delo, pa tudi za razvedrilo. Ne dovoli, da bi se učil ponoči.**
- **Večkrat obišči učitelja in se zanimaj, kako se uči, vprašaj ga tudi, če ni morda opazil kakšnih slabih lastnosti. Skupaj se posvetujta, kako bi se dale napake odpraviti.**
- **Ne dovoli, da bi otrok tožil svoje brate ali sošolce, pač pa zahtevaj, da bo svoje napake sam priznal.**
- **Kadar oče kaznuje otroka, pa se ti zdi, da je bila kazen prehuda, ne povej tega vpričo otroka, pogovorita se z možem, ko bosta sama.**
- **Pazi, s kom se otrok druži in ne dovoli, da bi imel slabe prijatelje. Skrbno nadzoruj knjige, ki jih bere, ne pusti mu knjig, ki zanj niso primerne.**
- **Vpričo otrok se ne prepiraj z možem, ker potem izgubijo otroci spoštovanje do staršev.**
- **Ne dovoli otroku ničesar, kar mu ne dovoli tudi oče. Otroka za prestopke kaznuj sama, ne straši ga z očetom.**

Tobak: Tisočkrat škodljiv

Že dobrih sto let po odkritju tobaka so strokovnjaki svareče dvignili prst in opozorili na škodljivost kajenja. Danes pa, ko imamo o tej problematiki cele kupe znanstvenih razprav in študij (20.000!), prihaja do čudne dvojnosti: na eni strani hoče namreč reklama s svojim nasilnim, često erotično-poželjivim ponujanjem čim bolj dvigniti proizvodnjo cigaret, na drugi pa imamo resna opozorila znanstvenikov in številke, ki jasno in nedvoumno kažejo nevarne posledice kajenja.

Vemo, da je v tobaku več kot 1500 kemičnih substanc in da jih je samo v tobakovem dimu 1150 — pri tem pa niso upoštevani katrani, katerih sestavine sicer niso pojasnjene, pripisujejo pa jim škodljivo delovanje. „Znano je tudi to, da se nikotin sprošča v mleku doječih mater kadilk."

V tobakovem dimu so našli več kot 20 karcinogenih substanc in med drugim tudi arzen, ki velja za najbolj strupenega. Rezultati raziskav kažejo celo, da so glive, ki se naselijo na tobaku med prodajo in uskladiščenjem, lahko vir karcinogenih substanc.

Manj sicer vemo o tem, kako vpliva tobak na zdravila — strokovnjaki pa tudi temu vprašanju posvečajo čedalje več pozornosti. Dokazano je, da so kajenje in nekatera obolenja v tesni zvezi: za rakom na pljučih zboli 11-krat več kadilcev kot nekadilcev, bolezni srca so 1,7-krat pogostejše, predvsem pa obolenja želodca; telesna teža novorojenčkov mater kadilk je za 150—250 gr manjša — za slabši razvoj otroka je kriva nezadostna prehrana, ki je pri kadilkah pogost pojav.

„Zdravilo, ki bi imelo enako škodljive lastnosti kot tobak, bi takoj izločili iz prometa, farmacevtska tovarna, ki bi ga propagirala, pa bi bila že zdavnaj na zatožni klopi", pravi magistra Fabjančičeva.

„Dosedanja zdravila zoper kajenje niso dala dobrih rezultatov. S filtri sicer zmanjšamo škodljivost tobaka, še vedno pa ne docela. Tudi ostali poskusi se niso kaj prida izkazali. Najboljše zdravilo zoper kajenje je — močna volja!"

Omejitev kajenja je medicinska nujnost — to mora biti ena od najvažnejših skrbi preventivne medicine v prihodnjih letih.

● **Kajenje tobaka** je po poročilu zahodnonemškega zdravniškega časopisa bolj škodljivo za tistega, ki začne kaditi v mladosti, kakor pa za tistega, ki začne, ko je že odrasel. Zdravniška opažanja so pokazala, da nastopajo pri mladostnih kadilcih obolenja srčnih venčnih ožilij, pa tudi infarkt.

LEV DETELA: (24. nadaljevanje)

Koroški pesniki in pisatelji

V uvodu h KOROŠKIM RAZGLEDNICAM pravi Messner med drugim: „Te razglednice niso prazniško slovstvo, zato so veliko pregrde. Namenjene so samo razjasnitvi, premišljanju . . .

Pisec tudi ve, da se bralec rad odmakne od grenkobe življenja, od njegove senčne strani, in se rajši vzdigne s pesnikom v abstraktni svet neobveznosti.

Pa vendar se je v „deželi z dvema dušama" odločil za tla dejstev. In tako so njegove razglednice postale pristne fotografije, posnetki iz življenja „druge strani".

Kakšna je ta „druga stran", ki jo Messner v svojih RAZGLEDNICAH opisuje in razčlenja?

V prvi razglednici CELOVEC 1935 opisuje avtor uro verouka, pri kateri napodi katehet slovenskega učenca iz razreda, ker ne zna Očenaša v nemščini, temveč le v domačem jeziku.

V drugi razglednici LENINGRAD — GLOBASNICA 1942 — V OZADJU HUMEC srečamo v drugi svetovni vojni v nemški armadi bojujočega se koroškega Slovenca Joza Kuharja, ko pride z leningrajskega bojišča na dopust v Globasnico. Tu vidi, da so njegove domače preselili v Nemčijo, medtem ko v domači hiši gospodujejo nemški tujci. Zato se iz obupa obesi.

V tretji zgodbi OTOK 1970 — V OZADJU CELOVEC razpravlja Messner o razmerah na Koroškem, posebno z ozirom ob 50. obletnici plebiscita leta 1970.

Na začetku se Messner obrača na velikega pesnika koroške dežele Perkoniga, velikega zagovornika demokratičnega pluralizma.

Messner pravi v tekstu med drugim: „Bilo bi bolj pošteno, ko bi govorili Z DVEMA JEZIKOMA, se ne zdi tako tebi, mojster? . . . z nemškim jezikom, s slovenskim jezikom: DEMOKRATIČNO . . . "

Vsekakor lahko rečemo, da so tudi ti nemško napisani Messnerjevi teksti podobni pisateljevim slovenskim zgodbam. V njih je veliko ironije, a tudi zdrave hudomušnosti, še več pa trpke vprašljivosti in bolečine. Posebno zanimiva je zadnja Messnerjeva razglednica OTOK 1970 — V OZADJU CELOVEC, ki aktualno posega v nekatere boleče probleme naše sodobne družbe in more tudi nemškemu bralcu marsikaj važnega povedati. Predvsem ga lahko opozori na boleče prizadeto občutje slovenskega človeka, ki ga je Messner tudi na svojem primeru tako pretresljivo prikazal.

V zadnjem času je Janko Messner objavil več zgodb tudi v revijalnem časopisju. V MLADJU je tako izšla tragična zgodba o koncu slovenskega konja CELOVŠKI JOB, satirična groteska BUTELJNI SI ODREŽEJO NOSOVE, v tržaškem ZALIVU, a tudi IZVESTJU CELOVŠKE SLOVENSKE GIMNAZIJE pa je objavil črtico GLUHA LOZA NA KOROŠKEM. Nekatere od teh pravkar navedenih črtic je Messner priobčil tudi drugod, med drugim v centralnoslovenskih revijah. Precej pozornosti je vzbudila tudi Messnerjeva kritična groteska v dialogih POGOVOR V MATERNICI KOROŠKE SLOVENKE. Skupaj z Lipušem je napisal ironično agitko EKSTREMIST MATIJA GUBEC.

Janko Messner je razgiban pisatelj, ki je s svojimi zgodbami in razglednicami na duhovit in plastičen način, zdaj nekoliko hudomušno, zdaj groteskno, zdaj tragično, predstavil nekatere bistvene probleme slovenskega človeka na Koroškem. Njegov stil je sicer v osnovi konservativen, vendar pa ga razgibavajo nekateri dinamični esejistični elementi in kar se da živ, včasih dialektično obarvan originalen jezik. Tudi dokumentarni način podajanja snovi učinkuje novodobno.

Janko Messner živi v Celovcu, kjer je profesor na Slovenski gimnaziji. Rodil se je 13. decembra 1921 v Dobu pri Pliberku. Gimnazijo je dovršil v Celovcu, univerzo pa v Ljubljani. Osem let je bil pogodbeni profesor gimnazije Ravne na Koroškem. Sodeluje v avstrijskih in slovenskih časopisih s članki, leposlovnimi prispevki in prevodi. V nemščino je prevedel SAMORASTNIKE Prežihovega Voranca in Kardeljev RAZVOJ SLOVENSKEGA NARODNEGA VPRAŠANJA, a tudi nekaj slovenskih liričnih pesmi. Iz nemščine je med drugim prevedel Friedricha Dürrematta. Pomembno je njegovo souredništvo pri antologiji KOROŠKA V BESEDI (Kärnten in Wort), ki je izšla leta 1971 v Celovcu.

V celoti nam je Messner podaril dragocen literarni prispevek, dragoceno humano pričevanje o sodobni koroški problematiki. Sicer bi njegovim pogledom mogli tu in tam očitati pretirano naostrenost in črnogledo neobjektivnost, vendar pa je tudi res, da more prav tak subjektiven dokument v določenem smislu podrobneje predstaviti komplicirano duhovno podobo zapletene koroške stvarnosti. Kljub vsej subjektivnosti Messnerjevega pričevanja, se avtorjeve storije in razglednice kažejo kot svojevrsten primer literarnega spopada z zapletenim in često krivičnim zunanjim svetom. Messner ni v svojih tekstih kritično osvetlil samo nekaterih napak širše avstrijske javnosti, temveč je pokazal tudi ozkopoteznost lastne manjšine in neokretnost matičnega naroda. Njegovi teksti bodo tudi v poznejšem času dokument in merilo nekega trpkega stanja.

(Dalje prihodnjič)

Najino slovo

Sama se sprejaham po parku. Na obeh straneh poti so bele breze. Njihove gole veje segajo proti nebu. Tu in tam še orumenel listič zatrepeče ob lahnem jesenskem vetriču. Po tleh ga je vse polno in všeč mi je, ko mi šelesti pod nogami.

Nedaleč od poti se vije reka. Šibki sončni žarki se upirajo vanjo in ji dajejo poseben čar — tako čudovita je! Ne vem zakaj tolikokrat zavijem po tej poti in k reki. Zrem v njo in premišljujem.

Tudi pred dvema mesecema sem hodila tod; a ne sama. In v reko sva zrla dva. Da, takrat je bil z mano Jože; zdaj je že dva meseca vojak.

Dolgo sva se že poznala, a nikoli nisem pomislila, da bi si bila lahko kaj več kot znanca. Toda včasih se v človekovem srcu godi nekaj čudnega: vanj leže nekaj tako lepega, enkratnega. Prevzame te neznano čustvo, ki se mu ni moč upirati, tiha sreča pa odseva celo z obraza. Mnogo sem mu pomenila in ob tistih sprehodih sem spoznala vse njegove misli. Ni lep, toda na njem je nekaj, kar me je pritegnilo z vso silo, da sem zrla v njegove oči.

Minilo je poletje, midva pa sva še vedno zahajala med breze. Takrat je listje že rumenelo in takrat je bil zadnji dan, ki sva ga preživela skupaj. Tako dobro se ga še spominjam: sonce je sijalo še posebej lepo in breze so drhtele v nekem čudnem pričakovanju.

Počasi sva stopala po poti, a ne z roko v roki. Ni me prižemal k sebi, zato sem ga še bolj občudovala in sem mu bila neizmerno hvaležna. Ob koncu drevoreda, tam, kjer raste najlepša breza, sva se ustavila. Vprašujoče sem se zazrla v njegove oči, čeprav sem vedela, da je pred nama slovo. Čutila sem, kako se je premagoval, da mu glas ne bi drhtel, ko je šepetajoče dejal: „Janja, ne veš, kako te bom pogrešal."

Rada bi mu bila rekla kaj lepega, rada bi ga bila tolažila, a nisem imela besed.

„Mi boš pisala?" je težko vprašal.

„Bom," sem komaj slišno dahnila. Ob tej besedi mi je stisnil roko in stopil bliže k meni. Vztrepetala sem in zdelo se mi je, da trepetam za najino srečo, da trepetam zanj. Potem sva dolgo zrla drug drugemu v oči. V njih sva iskala odgovore, ki si jih nikoli nisva zastavljala. Kako težko je govoriti, kadar je srce polno sreče, kadar je v njem bojazen pred uro slovesa!

Zavedala sva se, da je zadnji čas. Nisva se spraševala, nisva odgovarjala, odgovarjale so oči in govorilo je srce. Samo nežno je zopet stisnil mojo roko in jo zadržal. V tistem trenutku sem se počutila tako varno! Še enkrat se je zagledal v moje oči, jaz pa sem se mu nasmehnila... Takšno je bilo najino slovo.

Čeprav se še nisva nikoli poljubila, tudi ob slovesu ne, vem, da je to moja velika ljubezen; lepa in čista kot kristal.

Zdaj mi vsak teden piše. Hvaležen mi je za tiste trenutke sreče, ki sem mu jih darovala. Nikoli me ni vprašal, če mu bom zvesta, saj so mu to povedale moje oči. Tudi to ve, da hranim zanj prvi poljub. In ko se bo vrnil, mu bom z njim dala vso svojo ljubezen. J. Š.

Ne joči

Bil je mrzel zimski dan. Soseda, ki je srečala Ano, ko se je vračala iz mesta od zobozdravnika, je bila prepričana, da jo hudo bolijo zobje. Saj si je Ana držala na usta robec, oči pa je imela rdeče od joka.

Šla bi za vasjo, za gozdom, po bližnjici, če bi ne bilo prejšnji dan zapadlo toliko snega. Tako je morala iti Ana po pluženi cesti skozi vas, čeprav ni želela nikogar srečati. Bila je v zobni ambulanti: tam je opravila hitro, a drugo, pomembnejšo pot je imela ta dan v mestu.

Minilo je že skoraj dva meseca, ko je mož odpeljal voz krompirja in veliko vrečo fižola v tovarniško restavracijo. Kako so bili ona in otroci zaspani, ko so pozno v noč luščili in prebirali fižol! Že večkrat so tam prodali in vedno so dobili takoj denar, zadnjič pa so možu rekli, da denarja nimajo, naj pride drugič. Ona pa je tako nujno potrebovala denar. Trije šolarji! Najstarejša, ki je hodila v srednjo šolo, je potrebovala plašč, oba fantiča sta bila skoraj bosa in tudi hlače sta imela zakrpane. Zapisala si je prejšnji večer, kaj mora zanje kupiti — samo najpotrebnejše. Pred letom dni so popravljali hišo in se nekaj zadolžili. Treba je bilo vsak dinar dobro obrniti. Jezilo jo je, da njen mož ni šel po denar, čeprav je bil že trikrat po tistem v mestu. Celo računa ni prinesel. Sicer pa jih blagajničarka dobro pozna.

Zdaj, ko se je vračala, je dobro premišljevala, kako je bil ta dan zanjo porazen. Je sploh resnica? Se ji je samo sanjalo? Kaj naj poreče otrokom? Naj jim pove resnico? Kako ga bodo pogledali?

Z vaške ceste zavije po ozki gazi v hrib proti domu, pa čuje za seboj nagle korake: za njo hiti v breg njen najmlajši sin. Zgrabi jo za cekar, da bo pomagal nesti in pravi: „Mama, čevljev in hlač nisi kupila? Saj je cekar prazen." Ko je pogledal njene objokane oči, je razumel, da se je zgodilo nekaj hudega. Molče jo je prijel za roko in tiho stopal zraven nje proti domu.

Doma je Ana zakurila in pripravila obed. Vrnil se je še starejši sin, ki je najprej vprašal, kje so stvari, ki jih je kupila. Mati je postavila obed na mizo. Čeprav sta bila fanta lačna, nista sedla za mizo. Strmela sta v mamine oči in nekaj čakala.

„Jejta, otroka, vse vama povem," pravi mama. „Ko sem zjutraj odšla od doma, sem bila dobre volje, ker sem vam želela kupiti tisto, kar potrebujete. Toda pomislita: oče je denar sprejel in ga zapravil. Najraje bi se bila v zemljo pogreznila, tako me je bilo sram, ko mi je blagajničarka, ki me dobro pozna, dejala, da si od mene kaj takega ni mislila in da me je imela za pošteno žensko. Pomolila je knjigo z očetovim podpisom, da je denar res prejel. Ko sem odtavala proti vratom, mi je še rekla, naj nikoli več ne poskušam goljufati..."

Mama si je obrisala solze, starejši sin pa ji pravi: „Saj se je meni zdelo sumljivo, ko je oče tolikokrat prišel pijan in se je hvalil, da je plačal pijačo stric, pa sosed, pa znanec. Slutil sem, da laže. Ne joči, mama! Kmalu bom velik in prvi denar, ki ga bom zaslužil, bom dal tebi." L. Z.

Prepozna vrnitev

Poletje je minevalo in čez polje in gozdove se je vlekla jesenska megla, da nisi opazil majhne vasice, ki se je razprostirala ob velikem gozdu. Vsak dan so močneje pihali vetrovi in naznanjali jesen. Čutili so ga vsi prebivalci vasice in se pridno pripravljali na zimo. Polja, ki so se razprostirala okrog vasi, so bila obdelana, kajti kmetje, ki so živeli v vasi, so se ukvarjali s kmetijstvom.

Na koncu vasi že v gozdiču je stala samotna bajta, v kateri je živela starka, onemogla in zgarana ženica. Moža ji je pobrala vojna. Imela je sina, ki pa jo je zapustil in odšel v svet, misleč, da bo našel srečo. Vedno si je želel domov, vendar se je počasi privadil okolju in delu. Mati ga je čakala doma sama in bolehna. Večkrat mu je pisala, naj se vrne. Nekega dne je sklenil, da odpotuje že naslednjega dne. Naslednji dan je premislil in potovanje preložil na naslednje dneve. Kmalu pa je sklenil, da se sploh ne vrne domov. Mati pa je hirala in kmalu obležala v postelji. Upanje na sinovo vrnitev pa je tlelo v njenem srcu kot plamenček v vetru.

Minila je jesen, minila je zima, prihajala je pomlad, vse je zelenelo, vse se je veselilo, tudi prebivalci majhne vasi. Le starka je bila žalostna; vedela je, da zanjo prihaja čas, ko se bo ločila od pomladi in od vsega, kar je imela rada. Težko ji je bilo in bala se je takega slovesa, čeprav sama ni vedela, česa se tako boji. Želela si je še to, da bo pred slovesom videla svojega sina in ga prosila, naj se je spominja, naj je ne pozabi, svoje matere.

Sin se je le nekega dne odločil, da se vrne vsaj za nekaj dni, da pomore materi pri delu. Ko se je vračal po domačem kraju in se bližal gozdiču, je razmišljal o preteklosti in videl, da že sedem let ni videl matere, niti pisma ji ni napisal, da bi vsaj vedela, da še živi. Pisal ji je samo dvakrat in od tedaj se je neodločno bližal proti domu. Sklenil je, da se bo materi opravičil. Ko se je približal bajti, je neodločno odprl vrata in vstopil. Nikjer nikogar. Stopil je v izbo, pogled mu je obstal na zgaranem obrazu, globoko vdrtih očeh in bledih licih. To je torej njegova mama. Stopil je k njej, misleč, da mati spi, in jo stresel. Toda roka je bila mrzla. Mati je umrla, prišel je prepozno. Ni mu bilo treba prositi odpuščanja.

Pokleknil je ob postelji svoje matere in jo poljubil in tiho zaihtel kot otrok, kot potnik, ki je zamudil vlak, ki se več ne vrne...

M. A.

Pomladna

Nad cvetom belim, dehtečim,
leta metuljček cekin
in srka med sladki.

Trate širne ozelenele so,
med travico cvetje pomešale so,
in tiho, tiho zapele.

Deca vesela
po travnikih skaklja,
prepeva in trga cvet beli.

V. B.

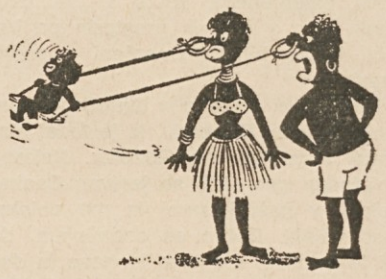

JACK LONDON: 53

TRI SRCA

Ne ti, temveč jaz moram umreti. Preden pa umrem, se moram še vrniti v dolino Izgubljenih duš in rešiti svoj zaklad. Francis se je zameril božanstvu hrama, ki se imenuje Wall Street. Njegovo bogastvo je v nevarnosti, izgubi lahko vse premoženje in zato mu je potrebno novo bogastvo. To bogastvo je v mojih rokah in zato ne smemo izgubljati časa. Mi hočete pomagati — ti in tvoji domači — da rešimo Francisovo bogastvo? Zavoljo Francisa te prosim!"

27

In tako sta prišli v dolino Izgubljenih duš po dveh podzemskih poteh dve ekspediciji iskalcev zaklada. Po prvi poti je prišla zelo hitro carica z Leoncio, Henryjem Morganom in Solanovimi sinovi. Bolj počasi sta se bližala svojemu cilju poglavar in Torres. Prvi napad na sveto goro plemena Maya je pokazal, kje tiči glavna ovira. Torresova ekspedicija je hotela razstreliti veliko skalo in odpreti vhod v dolino. V ta namen je bilo treba več dinamita, kot so ga vzeli s seboj. Skala je bila namreč masivna in zelo trda. In ko so napravili odprtino, je bila nad dnom podzemne jame, voda, tako da so morali še enkrat navrtati in razstreliti skalo. Šele po drugem poizkusu se jim je posrečilo odpreti vodi pot iz podzemlja. Naposled so srečno osušili podzemlje in prispeli v jamo, kjer sta stala ogromna kipa boga in boginje. Tu so morali zopet navrtati skalo, da pridejo v notranjost gore. Preden so se pa napotili dalje, je Torres ukradel rubine iz Chiinih in smaragde iz Hzatzlovih oči.

Ta čas je carica s svojimi spremljevalci brez težav prispela v dolino in sicer skozi nasproti stoječo goro. Ni se jim bilo treba vračati po isti poti, ki jih je vodila iz doline Izgubljenih duš. Iz Ogledala sveta je carica poznala vsako ped poti. Tam, kjer je tekla podzemna reka pod skalo in dalje v reko Gualaco, ni bila mogoča vožnja s čolnom. Carica je dala svojim prijateljem vsa potrebna navodila in res so po dolgem iskanju na strani skale našli vhod v podzemlje. Vhod je pokrivalo gosto grmovje in ga ne bi bili našli, če jim carica ne bi povedala, kje je. Čolne so privezali na vrvi in jih dvignili skoz odprtino v skali in spustili v podzemno reko, ki je na tem kraju tekla zelo počasi. Kjer je bila voda deroča, so vlekli čolne ob bregu na vrvi. Tam, kjer se je reka izgubljala pod skalo, jim je carica pokazala odprtine, ki so bile narejene že v pradavnih časih. In skozi te odprtine so prenesli svoje lahke čolne.

„Tu jih pustimo," je dejala carica in moški so potegnili čolne na breg. „Preostaja nam še kratek rov, po katerem pridemo do majhne odprtine v skali. Ta skala se dviga nad planoto, kjer je stal nekoč moj dom. Ko stopimo iz podzemlja, se po vrvi spustimo k jezeru. Žleb je visok kakih petdeset čevljev, tako da ni nobene nevarnosti."

Spredaj je šel Henry s carico in držal pred seboj električno svetilko, zadaj sta šla Enrico in Leoncie, ki sta pazila, da bi strahopetni peoni ne pobegnili nazaj. Ko so pa prišli na kraj rova, niso našli nobene odprtine. Izhod je bil zasut z ogromnimi kepami prsti in kamenjem.

„Kdo je zasul izhod?" je vzkliknila carica srdito.

Henry je pregledal pregrado in potolažil razjarjeno carico.

„Skala se je sesula," je dejal smeje. „Z dinamitom bo ta ovira kmalu odstranjena. K sreči smo vzeli nekaj nabojev s seboj."

Toda delo je trajalo dolgo. Vse popoldne in vso noč so morali delati, preden so očistili izhod. Henry se je bal zažgati večjo količino dinamita, ker se mu je zdela vsa skala sumljiva tem bolj, ker se je en del že sesul. Tako so morali razstreliti z dinamitom vsak kamen posebej ter nositi gramoz nazaj v rov. Drugi dan ob osmih zjutraj je bil razstreljen zadnji kamen in končno so zagledali dnevno svetlobo. Zdaj so delali počasi in oprezno, da bi se skala znova ne sesula. Nazadnje jim je pot v dolino zapiral velik kamen.

Na obeh straneh kamna so bile špranje in ko so skozenje porinili prste, so začutili sončne žarke. Toda kamen jim je bil še vedno na poti. Najprej so ga skušali odvaliti s koli, a ker je bil ves njihov trud zaman, se je Henry odločil za zadnji dinamitni naboj. Računal je, da se kamen po eksploziji premakne in zatrklja v dolino.

„Izgubljene duše zdaj že tako vedo, da se bližajo tujci," je dejal smeje in položil dinamitni naboj v špranjo. „Saj smo jim vso noč pošteno trkali na vrata."

*

Prebivalci doline Izgubljenih duš so bili zbrani pred Velikim domom in res so vedeli, da se bližajo tujci. Dobro so se še spominjali zadnjega obiska, ko je zgorel dom nad jezerom. Požar in smrt njihove carice je bila tako katastrofalna, da so kleče prosili božansko sonce, naj jim nikar več ne pošilja tujcev. Na svečenikovo prigovarjanje so trdno sklenili takoj ubiti vsakega tujca, ki pride v njihovo dolino.

„Celo Da Vasca!" je kričal svečenik.

„Celo Da Vasca!" so mu odgovarjale Izgubljene duše.

Oborožene so bile s kopji, puščicami in palicami. V pričakovanju nepovabljenih gostov so ves čas molili pred oltarjem sonca. Vsakih pet minut so se vračali z jezera sli, ki so poročali, da gora še vedno bobni, da se pa še nihče ni prikazal.

Deklica, ki je nedavno v Velikem domu zabavala Leoncio, je prva opazila tujce. Vsi so namreč ogledovali bobnečo goro nad jezerom in tako razen deklice nihče ni opazil prišlecev z nasprotne strani doline.

„Da Vasco!" je vzkliknila deklica. „Da Vasco!"

Vsi so se ozrli in zagledali kakih petdeset jardov pred seboj Torresa, poglavarja in njune pajdaše. Torres je imel

RADIO CELOVEC
SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 21. marca: 07.05—07.35 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 22. marca: 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik — Solistična glasba.

TOREK, 23. marca: 09.30—10.00 Za našo vas — 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik — Šport — Otroci, poslušajte!

SREDA, 24. marca: 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik — Zborovska glasba — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 25. marca: 13.45—14.45 Celovški radijski dnevnik — Družinski magazin.

PETEK, 26. marca: 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik — Kronika vasi Blato pri Pliberku — 2.

SOBOTA, 27. marca: 09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV AVSTRIJA

1. PROGRAM

NEDELJA, 21. marca: 15.45 Tarzan pretrga verige. Lovci na slone — 17.00 Listamo po slikanici — 17.20 Škarje in deklica — 17.30 Viking Viki — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Poj z nami — Koroška — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 Belo mesto, film Mila Dova — 21.50 Poročila in šport.

PONEDELJEK, 22. marca: 9.00 Za otroke v predšolski dobi — 9.30 19. stoletje (20) — 10.00 Televizija v šoli: Francoščina — 10.30 Upor na Bounty — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Raji živali, jezero v pustinji — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Šport v ponedeljek — 20.50 Ceste San Francisca — 21.40 Poročila.

TOREK, 23. marca: 9.00 Za otroke v predšolski dobi — 9.3 Kemija (5) — 10.00 Televizija v šoli: Nova matematika — 10.30 Najlepši dan mojega življenja — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Lepa Marijana — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Srečanje živali in človeka — 20.50 Naslednje leto v Palestini? — 21.35 Kmetje (3); zaroka — 22.20 Poročila in šport.

SREDA, 24. marca: 9.00 Pošiljka z mišjo — 9.30 Kmetijstvo danes (11) — 10.00 Televizija v šoli: Surovine in svetovno gospodarstvo: grafit — 10.30 Neodpustljivi maščevalec; film iz življenja na Divjem zapadu — 17.00 Kroglasto drevo — 17.55 Za lahko noč — 18.00 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Rumeni Rolls-Royce — 21.55 Poročila.

ČETRTEK, 25. marca: 9.00 Za otroke v predšolski dobi — 9.30 Organizacija urada (13) — 10.00 Televizija v šoli: Kaj lahko postanem? Poklici za napeljave — 10.30 Rumeni Rolls-Royce — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Farma Follyfoot — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 200-letnica Burgtheatra Anatol, ciklus Arturja Schnitzlerja — 21.55 Peter Voss, tat milijonov (3) — 22.45 Poročila.

PETEK, 26. marca: 9.00 Za otroke v predšolski dobi — 9.30 Gost pri Clemensu Holzmeistru — 10.00 Televizija v šoli: Zgodnjekrščanski spomeniki v Avstriji — 10.30 Živi življenje — 17.55 Za lahko noč — 18.00 V 80 dneh okoli sveta: Severna Amerika — 18.25 MI — 18.45 Konferenca predsedstva kmetijskih zbornic — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Derrick: Smrt kolibrisov — 21.00 Ljubezniv biti in skupaj ostati — 21.50 Devica za princa — 23.35 Poročila in šport.

SOBOTA, 27. marca: 15.30 Na svidenje: Srce mora molčati — 17.00 Poskušajte z nami; mizno okrasje za Veliko noč — 17.30 Black Beauty — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Heinz Conrads v soboto zvečer — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko-aktualno — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.55 Šport — 20.15 Na tekočem traku — 21.50 Šport — 22.05 Vprašanje kristjana — 22.10 Columbo — 23.20 Poročila.

2. PROGRAM

NEDELJA, 21. marca: 17.15 Hruščov se spominja (2. del) — 18.00 Howdy — 18.30 Variety Girl — 20.00 Enciklopedija — 20.15 V lastni zadevi — 21.50 Pogovor.

PONEDELJEK, 22. marca: 17.55 Kemija (5) — 18.25 Angleščina za začetnike — 19.00 Dunajski pevčki — 20.00 Kmetje (3): Zaroka — 20.50 Kultura posebno — 21.40 Čas v sliki 2.

TOREK, 23. marca: 18.00 Kmetijstvo danes (11) — 18.25 Angleščina za tiste, ki že nekaj znajo — 19.00 Zadnji svetilnik — 19.50 Zaklad piramide — 20.00 Živi življenje — 22.00 Čas v sliki 2 in kultura.

SREDA, 24. marca: 17.55 Organizacija urada (13) — 18.25 Tečaj francoskega jezika — 19.00 Čisto blizu z debelokožci — 19.45 Nepopolni konec tedna — 20.00 Teleobjektiv — 20.30 Revija z Waterloojem & Robinsonom — 21.30 Čas v sliki 2 in kultura — 22.00 Linški medijski pogovori.

ČETRTEK, 25. marca: 17.55 Gost pri Clemensu Holzmeistru — 18.25 Tečaj ruskega jezika — 19.00 Gornik na Himalaji — 19.45 Ikebana, simbolika čolna — 20.00 Filmska dežela Madžarska: Gnezdo mravelj — 21.40 Čas v sliki 2 in kultura.

PETEK, 26. marca: 17.55 Govoriti in govoriti pustiti (1); pogovor in zabava — 18.25 Nemščina (48) — 19.00 Evropa v naših rokah: Skandinavija — 19.45 Pokvarjena poroka — 20.00 Poslušaj, kaj prihaja sem od zunaj — 20.45 Novosti; poročila iz znanosti in raziskovanja — 21.05 Trailer — 21.50 Čas v sliki 2 in kultura.

SOBOTA, 27. marca: 16.15 Koncertna ura — 17.15 Prijazen biti in ostati skupaj — 18.00 Brez nagobčnika — 19.00 Zadnji divjaki Aukasi v Ekvadorju — 19.50 Galerija — 20.15 Ledena doba — 22.00 Teleobjektiv.

TV Ljubljana

NEDELJA, 21. marca: 8.15 Poročila — 8.20 Za nedeljsko dobro jutro: Pevski tabor Št. Vid — 8.50 625 — 9.30 Vzpon človeka, serija — 10.20 Otroška matineja: Mojstri stare japonske obrti, S. Makarovič: Hiša tete Barbare — 11.25 Mozaik — 11.30 Kmetijska oddaja — 12.15 Poročila — Nedeljsko popoldne: Pravljica iz lutkarjevega vozička: O siromaku in kaziju — Pisani svet — Okrogli svet — Poročila — 16.05 Hišica v preriji — serijski film — 16.55 Aarau: Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu, srečanje: Jugoslavija — Romunija; v odmoru moda za vas — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.00 V. Kovačević: Kapelski kresovi, nadaljevanje in konec — 21.25 Volja je pot (alkoholizem) — 21.45 TV dnevnik — 22.00 Smučarski skoki v Planici, reportaža.

PONEDELJEK, 22. marca: 8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli (do 11.05) — 17.10 Pravljica iz lutkarjevega vozička: O študentu, krčmarici in sodniku — 17.35 Otroška oddaja — 17.50 Obzornik — 18.05 Mozaik — 18.10 Rdeči križ, barvna oddaja — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Gay: Beraška opera — 22.00 Mozaik kratkega filma — 22.15 TV dnevnik — 22.30 Hokej: Jugoslavija — Bolgarija, posnetek s svetovnega prvenstva.

TOREK, 23. marca: 8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 11.10 TV v šoli (do 11.40) — 17.20 Zapojte z nami — Jenko, Mokranjac — 17.35 Mihec iz Lönneberga, serijski film — 18.00 Obzornik — 18.15 Ne prezrite — 18.40 Mozaik — 18.45 Narodna glasba — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Pogovor o... — 20.55 Calinescu: Feliks in Otilija — nadaljevanka — 21.45 TV dnevnik.

SREDA, 24. marca: 8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli (do 11.05) — 17.15 Otroški spored — 17.30 Mojstri stare japonske obrti — 17.55 Obzornik — 18.10 Točno opoldne — 18.40 Mozaik — 18.45 Glasbeni amaterji — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Film tedna: Poslednja zaroka — 21.25 TV dnevnik — 21.40 Hokej: Jugoslavija — Japonska, posnetek s svetovnega prvenstva — OPOMBA: Pričakujemo ponudbe za športne prenose in opozarjamo na morebitne spremembe programa!

ČETRTEK, 25. marca: 8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli (do 11.05) — 15.10 Nogomet: Olimpija — Hajduk; prenos do 17.00 — 17.15 Cvetlična pravljica — 17.30 Pesterna — I. del oddaje iz cikla: Tako so živeli. — 18.05 Obzornik — 18.20 Mozaik — 18.25 Bolečine v križu, poljudnoznanstveni film — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Balzacova velika ljubezen, 6. del — 21.00 Kam in kako na oddih? — 21.00 Četrtkovi razgledi — 21.40 Iz koncertnih dvoran — M. Stibilj: Slavček in vrtnarica — P. I. Čajkovski: Koncert za violino in orkester v B-duru — 22.30 TV dnevnik.

PETEK, 26. marca: 8.10 TV v šoli — 10.00 TV v šoli (do 11.05) — 14.10 TV v šoli (do 16.30) — 17.20 Križem kražem — 17.30 Morda vas zanima: Leopold Suhodolčan — 18.05 Obzornik — 18.20 Ansambel štirje kovači — 18.45 Mozaik — 18.50 Čutila — 19.10 Kako uporabljamo slovar slovenskega knjižnega jezika — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.05 A. Marodić: Posebni odred — oddaja iz cikla Mali oglasi — 20.55 Vzpon na Makalu — I. del — 21.25 TV dnevnik — 21.45 Šerif v New Yorku — serijski film — 23.15 Hokej: Jugoslavija — Nizozemska, posnetek s svetovnega prvenstva.

SOBOTA, 27. marca: 9.30 TV v šoli — 10.35 TV v šoli — 12.00 TV v šoli (do 12.30) — 15.10 Nogomet: Beograd — Velež, prenos — 17.00 Risanka — 17.10 Študij na univerzi: Jezikoslovje — 17.30 TV obzornik — 17.45 Aarau: Svetovno prvenstvo v Hokeju na ledu, prenos srečanja Jugoslavija — Norveška — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.00 TV žehtnik — humoristična oddaja — 20.30 Moda za vas — 20.40 Vsi veliki in mali, film — 22.10 TV dnevnik — 22.25 625 — 23.05 Jazz na ekranu.

Za dobro voljo

UMNI SADJAR

Učitelj: »Kdaj je najboljši čas za trganje jabolk?«

Franček: »Takrat, kadar ni gospodarja doma.«

VPRAŠANJE

Starejši mož pravi ženi: »Vsakokrat, ko pridem z jahanja, se počutim mlajšega.«

Žena, ki ni bila navdušena za ta šport, ga hudomušno vpraša:

»Čez koliko časa bom morala prati še tvoje plenice?«

ČUDNO

Janez se pogleda v ogledalo in se začudi: »Joj, rdeč nos imam, to pa je res čudno, saj sem ves dan pil samo belo vino.«

DOBRO SPRIČEVALO

»Očka, letos imam pa boljše spričevalo kot lansko leto!« se pohvali Mihec.

»To me pa veseli!«

»Veš, lansko leto je pisalo: učenec ni izdelal razreda, letos pa piše: učenec je izdelal razred z nezadostnim uspehom!«

VROČINA

Prijatelja med seboj: »Ste imeli tudi vi takšno vročino poleti?«

»Da, pa še kakšno! Sosedje so kuram dajali sladoled, da ne bi nesle kuhanih jajc.«

ŠKOTSKA

Škot gre na pošto in tam sreča svojega znanca. »O, kaj pa ti tukaj?« ga vpraša, »tudi ti oddajaš brzojavke?«

»Ne,« odvrne drugi. »Prišel sem napolnit' nalivno pero.«

tudi to pot na glavi čelado, ki jo je ukradel svojemu mumificiranemu predniku.

Izgubljene duše so sprejele tujce s ploho puščic, od katerih sta dva Torresova spremljevalca obležala takoj mrtva. Nato so moške in ženske Izgubljene duše navalile na tujce, ki so odgovorili s streljanjem. Toda napad je bil tako nepričakovan in hiter, razdalja med tujci in Izgubljenimi dušami pa tako majhna, da so mnogi napadalci dosegli tujce, dasi je na bojišču obležalo več mrtvih. Vnel se je srdit boj. Puške so izgubile svojo veljavo. Težke palice Izgubljenih duš so padale po glavah, sulice so tujcem predirale prsi in vrste Torresovih spremljevalcev so se kmalu znatno skrčile.

Končno je napad Izgubljenih duš bil odbit — v prvi vrsti zato ker so tujci imeli samokrese, s katerimi so lahko streljali tudi od blizu. Mnogo Izgubljenih duš je obležalo na bojišču, druge so pa pobegnile. Pa tudi izgube tujcev so bile velike. Polovico so jih domičini pobili, zakaj neusmiljene ženske so poskrbele, da noben ranjenec ni ostal živ. Poglavar je ležal na tleh s puščico v komolcu in stokal od bolečine. Vicento mu je skupaj z mesom moral izrezati njeno zakrivljeno konico.

Ker ni bilo ranjencev, ki bi jih morali obvezovati, sta Torres in poglavar preostale pajdaše odvedla k jezeru. Tu sta zavila po obali in prišla do razvalin caričinega doma. Torresa je pogled na razvaline zelo presenetil. Poglavar je pa začel besneti.

„Tu je stala hiša, v kateri je bil kovček z zakladom," je zajecljal Torres.

„Vrag vzemi še to ekspedicijo! Prav zdi se mi, da lovimo meglo," je tarnal poglavar. „Senor Torres, vedno se mi je zdelo, da ste tepec!"

„Kako pa naj bi vedel, da so zažgali to hišo?"

„Morali bi vedeti. Saj pravite, da vse veste!" je zakričal poglavar. „Le nikar se ne izgovarjajte! Mene ne speljete na led. Ves čas sem vas opazoval. Videl sem, kako ste ukradli rubine in smaragde iz očesnih duplin obeh kipov. Te dragulje si bova pošteno razdelila, in sicer takoj."

„Čakajte, čakajte, samo trenutek potrpljenja!" je prosil Torres. „Dovolite, da vam vse to pojasnim. Pomeniva se raje, tako kakor se spodobi prijateljema. Seveda vam rade volje izročim dva dragulja — toda kaj je to v primeru s celim kovčkom? Hiša je bila slabo zgrajena. Kovček je najbrž padel v jezero, ko se je hiša podrla. Voda pa draguljev ne more pokvariti."

Poglavar je velel svojim služabnikom preiskati dno. Takoj so se začeli potapljati in stikati na dnu med obžganimi ostanki hiše. Pri tem so se skrbno izogibali vrtinca. Naposled je Augustino naletel blizu brega na nekaj trdega.

„Pod nogami nekaj čutim!" je vzkliknil. Voda mu je segala samo do kolen.

Torres je stopil v vodo in otipal najdeni predmet.

„Kovček je, prepričan sem, da je kovček," je dejal ves vzradoščen. „Le hitro sem! Vsi do zadnjega k meni! Potegnite kovček na breg, da pogledamo, kaj je v njem."

Ko so pa kovček potegnili iz vode in ko je Torres že hotel dvigniti pokrov, ga je poglavar ustavil.

„Vrnite se v vodo — vsi se vrnite!" je zapovedal svojim služabnikom. „Tam je še več takih zabojev in vsa ekspedicija nam ne bo nič koristila, če jih ne najdemo. En kovček nam niti stroškov ne povrne."

In šele ko so se vsi poglavarjevi služabniki razkropili po vodi in začeli stikati po dnu, je Torres dvignil pokrov. Poglavar je ostrmel pri pogledu na ogromno bogastvo. Bil je tako presenečen in omamljen, da ni spravil iz sebe nobene besede.

„Zdaj verjamete, a?" ga je vprašal Torres. „Ti dragulji se sploh ne dajo oceniti. Midva sva najbogatejša človeka v Panami, v Južni Ameriki, na vsem svetu! To je zaklad plemena Maya. Še kot otroci smo slišali o njem. Naši očetje in pradedi so sanjali o njem, conquistadorji ga niso mogli najti. In zdaj je vse to neizmerno bogastvo najino — najino!"

Medtem ko sta Torres in poglavar stala vsa očarana, so njuni spremlejvalci po vrsti prilezli iz vode in se zbrali okrog zaklada. Poglavar in Torres pa sta bila tako zaverovana v svojo srečo, da nista slišala njihovih korakov. Tudi služabniki niso slišali, kako so se jim tiho in oprezno približale Izgubljene duše. In napad na vsiljive tujce je bil tako nepričakovan, da niso imeli časa misliti na obrambo.

Na razdalji desetih korakov so puščice smrtonosne, posebno če imajo strelci čas dobro meriti. Dve tretjini iskalcev zaklada sta podlegli takoj po prvem napadu.

Vicento je stal tik za Torresom. V njegovo telo se je zapičilo pet puščic in dve kopji. Peščica nepoškodovanih tujcev je komaj pograbila puške in se obrnila, ko so že naletele nanjo Izgubljene duše s palicami. Rafael in Ignacio — orožnika, ki sta se udeležila Torresove ekspedicije v Yuchitan — sta se takoj zgrudila z razbito glavo. In zopet so bile tu ženske divjega plemena, ki so ranjence navdušeno pobijale.

Torresovo in poglavarjevo življenje je viselo na nitki in gotovo bi bila ubita, če bi tisti hip ne zabobnela gora nad jezerom, od koder se je vsulo kamenje. Izgubljene duše so se razkropile na vse strani. Poskrile so se v grmovje in boj je bil končan. Poglavar in Torres sta se ozrla tja, kjer je nastala v gori odprtina, in opazila, da sta stopila iz gore Henry Morgan in carica.

„Vi vzamete na muho carico," je zamrmral poglavar, „jaz pa posvetim yankiju Morganu. To bo menda zadnje dejanje komedije, ki ne bo dolgo trajalo."

Oba sta istočasno pomerila in sprožila. Torres, ki nikoli ni bil dober strelec, je zadel carico naravnost v prsi. Poglavar pa, ki je bil mojster v streljanju in je imel tudi več odlikovanj, je zgrešil svoj cilj. V naslednjem trenutku ga je zadela Henryjeva krogla v zapestje. Razmesarila mu je roko in del komolca. Puška mu je padla iz rok in poglavar se je zavedel, da njegova desnica nikoli več ne bo mogla držati puške.

(Dalje prihodnjič)

Prijetno pevsko presenečenje v Beljaku

Nastop Izbranega zbora, Graških študentov in zbora Jakob Petelin-Gallus

Nedeljska repriza koncerta treh slovenskih koroških zborov v dvorani Kongresnega doma v Beljaku je zadobila še posebno slovesno obeleženje. S tem nastopom so namreč praznovali tudi 5-letnico smrti učitelja in glasbenega pedagoga na naši Slovenski gimnaziji prof. Franceta Cigana. To sta poudarila tudi dr. Reginald Vospernik v svoji spremni besedi in v nagovoru dvorni svétnik dr. Joško Tischler, ki je med drugim poudaril tole: „Kakor se je pokojni Cigan trudil študirajočo mladino uvrščati v kulturno delo,

Skladatelj p. Hugolin Sattner

tako posvečamo tej nalogi vso skrb tudi danes. Tako sliko pokojnega Cigana nespremenjeno in nespremenljivo nosimo tudi danes v svojih srcih."

Najprej je dr. Vospernik pozdravil številno občinstvo, posebno še Slovence iz Trsta, Gorice, Kanalske doline in Slovenije, nato pa je k vsaki točki povedal nekaj besed o pomenu posameznih pesmi.

Koncert je obsegal dva dela: v prvem smo slišali slovenske narodne in umetne pesmi, v drugem pa kantato „Jeftejeva prisega". Sprva se je predstavil avidtoriju Izbrani zbor Slovenske gimnazije pod vodstvom prof. Jožka Kovačiča. Zapel nam je tri koroške narodne pesmi: Jes mam pa konj'ča bieleha, Dolga zima je minila in Vahredač, vse v priredbi Franceta Cigana. Od teh je najbolj ugajala prva.

Plemenita je bila ideja Graških študentov, da so sodelovali na tej prireditvi, saj so to pevci, ki so vsi študirali pri prof. Ciganu in sami najbolj vedo, da so imeli najboljši odnos s svojim pokojnim vzgojiteljem.

Zbor, oziroma oktet Graških študentov pod vodstvom Aleša Schusterja nam je zapel tri koroške narodne pesmi: Bom pa rutəč orau (priredil France Cigan), Kadar Zila noj Drava (priredil Zdravko Švikaršič), Mi smo mi (venček koroških narodnih, zbral Pavle Kernjak) in pa umetno Ne tožim (uglasbil Anton Nedved).

Medtem ko se čuti v petju mladinskega Izbranega zbora še tipično barvo razvijajočih se glasov, se pri Graških študentih že čutijo zreli glasovi. V Kernjakovem venčku koroških narodnih, kjer so peli solistične vložke Nužej Lampichler, Janko Woschitz in Aleš Schuster, zlasti slednji se je s svojim lepim basom uveljavil že pri pesmi Kadar Zila noj Drava, so se pevci šele pristno razživeli. Pri vsakem zboru, v našem primeru Graški študentje, ki šteje 8 pevcev, je petje podvrženo zahtevam izredne preciznosti. Čim manj je glasov in čim manjša je njihova nosilnost, tem bolj se je treba z živo pevsko disciplino osredotočiti v dirigentovo hotenje, potem tudi pesem bolj prepričljivo zveni in ogreje. Simpatično pri tem ansamblu je, da kljub maloštevilnosti vztraja, se trudi in z veseljem poje.

Kot zadnji se je predstavil mešani pevski zbor Jakob Petelin-Gallus, ki nam je zapel najprej tri pesmi: Jaše k nam Zeleni Jurij (uglasbil Rado Simoniti), Vlahi (uglasbil Matija Tomc) ter Ciganovo V pregnanstvu (solo je pela Marica Tischler). Skupno pa sta Gallus in Izbrani zbor zapela še himnično pesem Pradedom (uglasbil Radovan Gobec).

Petje Gallusovega zbora pod vodstvom Jožka Kovačiča je bilo priča toplemu izvajanju podanih umetnih pesmi, ki jih je oblikoval ob glasovni ubranosti, preprostosti in prisrčnosti.

Da pa ne bi na koncertih peli le slovenskih narodnih in umetnih pesmi, si je Kovačič nadel višjo nalogo. Hotel je v svoj program vnesti tudi nekaj zahtevnejšega. Zato se je odločil, da bi našemu občinstvu predstavil Sattnerjevo kantato Jeftejevo prisego za zbor, soli in orkester.

Prvotno je nameraval to delo izvajati z orkestrom. Ker pa bi prireditelja (Krščanska kulturna zveza) izvedba tega dela stala preveč, okoli 50 do 60 tisoč šilingov, je uvidel, da je zanj to predrago. Zato je načrt padel v vodo in odločili so se za cenejšo pot, t. j. izvajali so jo le s klavirsko spremljavo, kar seveda delu samemu ni v korist, kajti le orkester zmore dati pravi glasbeni učinek, tako pa delo le ob zvočnosti klavirja nekako zvodeni.

Skladbe patra Hugolina Sattnerja (1851—1934) so bile na sporedu skoraj vseh slovenskih korov. Glasbena in kulturna zgodovina ga prišteva med velike može slovenskega naroda; zato tudi njegov doprsni kip med skladatelji pred Glasbeno akademijo v Ljubljani. Njegova najlepša in najboljša dela so: Missa Seraphica, velika kantata Oljki, Te deum, simfonična pesnitev Soči, V pepelnični noči, Ob nevihti. Besedila je jemal od priljubljenega pesnika Simona Gregorčiča.

Najobširnejše Sattnerjevo delo je romantična opera Tajda ali kompositeljski romarji na besedilo Ivana Preglja. Sattner pa bo zapisan zmerom v zgodovini slovenskega naroda med velike može, zato ker je podaril narodu prvi slovenski oratorij Asumptio — Vnebovzetje bl. Device Marije.

Med velika Sattnerjeva dela pa seveda štejemo tudi izvajano kantato Jeftejeva prisega na Gregorčičevo besedilo. Je to pesniška obdelava svetopisemskega poročila o sodniku Jefteju.

Vsebina kantate je razdeljena na deset delov: 1. Uvod (mešani zbor); 2. Molitev (baritonski solo); 3. Altovski solo in mešani zbor; 4. Boj (mešani zbor); 5. Proslava Jefteja (moški zbor); 6. Altovski solo; 7. Zbor mladenk (ženski zbor in sopranski solo); 8. Moški zbor; 9. Jefte (samospev); 10. Mešani zbor.

V Sattnerjevi kantati Jeftejeva prisega se zdi, da mu melodija kar sama teče izpod peresa in se s harmonijo čudovito ujema in dopolnjuje. Vse se med seboj naravno preliva in prepaja, kot bi bil spev „vlit iz enega kosa".

Pri izvajanju te stvaritve je treba pohvaliti prav vse sodelujoče: zbor, soliste, pianistko in pa seveda v prvi vrsti dirigenta.

Solistične vloge so peli: Janez Kampuš (bariton), Kristijana Breznik (alt), Erika Knapič (sopran), soliste in zbore je spremljala na klavirju Liselotte Kassl. Izmed solistov pa le moram omeniti imenitnega poklicno-izšolanega pevca-baritonista Janeza Kampuša, ki se je v svojem zanesljivem nastopu izkazal kot pevec, katerega glas je poln zvočnosti.

Nazadnje pa ne smem pozabiti glavnega organizatorja te prireditve, dirigenta prof. Jožka Kovačiča, ki je tista gonilna sila, ki mu ne manjka delovne vneme in pristnega žara zavzetosti za petje. Kovačič je ves zavzet za mladinski zbor Slovenske gimnazije in za Gallusov zbor, ker v njih ne vidi le pevskih teles, ki sledijo njegovim interpretacijskim zasnovam in navdihom, ampak je z njima tesno povezan in ga sprejema kot dragoceni nasledek koroških pevskih občutij in hotenj skozi različne rodove.

Dolgo in viharno ploskanje ter cvetje solistom, dirigentu in zboru sta bila priča, da je bilo občinstvo s prireditvijo v dno srca zadovoljno in hvaležno vsem nastopajočim za njihov nesebični idealizem. Veseli in zadovoljni obrazi so pričali, da si naši rojaki želijo ponovno takih lepih popoldnevov v družbi slovenskega petja in slovenske besede.

P. S.: Ob koncu mojega poročila bi povedal rad še nekaj pripomb, ki se mi zdijo sila važne. Najprej se je treba zahvaliti naši Krščanski kulturni zvezi, ki je sprožila idejo, da je priredila koncert tudi v Beljaku. To idejo je treba toplo pozdraviti, saj je bil obisk v Kongresnem domu nadvse dober in se lahko tega dogodka vsi veselimo.

Nihče od kritikov, ne slovenskih, niti nemških, na koncertu v Celovcu ni omenil važne ideje, da je bil ves koncert, tako v tiskanem programu kot v govorjeni besedi obeh govornikov karakteriziran dvojezično in da je nagovoril pravzaprav nemškega sodeželana, da bi se v čim večjem številu udeležil obeh prireditev v Celovcu in Beljaku. Eno je gotovo in to se mora pribiti, da je na slovenski strani pripravljenost za sodelovanje z Nemci ter v širšem smislu za dobro sožitje z njimi. Oba koncerta pa sta bila živa priča, da nemški Korošec v glavnem nima smisla za to idejo, saj jih na prireditvah skoraj ni bilo.

Po tej poti se zdi tudi umestno, da pohvalimo pevce-dijake in dijakinje Slovenske gimnazije, ki so bili tako pridni, da so nenehno vadili od oktobra lani sem, kajti delo je bilo res zahtevno. Saj so poleg kantate naštudirali še štiri pesmi. Tako so s svojim marljivim delom zmogli orgomen delovni program. Pridno so hodili enkrat, če je bilo treba celo dvakrat tedensko k vajam, ter so peli z navdušenjem.

Še beseda o akustiki dvorane: Škoda, da dvorana ni dovolj akustična, zato ni ravno najbolj primerna za pevske nastope. Slabo akustiko povzroča tudi zavesa zadaj na odru, ki absorbira precejšen del pevskega glasu, da ga je potem v dvorani slabše slišati.

B. L.

Uspešna premiera kabareta 1 x 1 = 1

V soboto, 13. marca 1976, je bila pri Schwarzlnu v Pliberku premiera satiričnega kabareta Anite Hudl, „1 x 1 = 1". Dvorana je bila nabito polna, toda bilo je več rojakov iz oddaljenih krajev, kot pa domačinov. Res žalostno, če pomislimo, koliko Slovencev živi v okolici Pliberka.

Sprva je Jožko Hudl pozdravil vse navzoče, ter podal na kratko vsebino. Nato pa se je pričela oddaja: „Nostalgija v rjavem". Pri tej oddaji je neki „rjavček" Seppl pripovedoval o starih časih, ki so se izkazali kot dokaj sodobni. Celoten program je slonel na tematiki preštevanja in zapostavljanja koroških Slovencev. Tako so pokazali indijanski ples koroškega „poveljnika", slavni, ljubezni polni govor Mucharja, navdušenje vseh strank nad predlogom štetja manjšine, ... in nov modus štetja, ki bi bil res pravičen, kajti manjšina se mora podpreti, zato bodo Slovence množili (1 Slovenec x 1 Slovenec = 1 Slovenec).

Taka dejavnost je vsekakor zelo pozitivna in potrebna. Da so s tem na pravi poti, je pokazalo navdušenje publike, ki je spremljala predstavo z močnim aplavzom. Želeti si le moremo, da bodo igralci s tem nadaljevali.

Kljub vsemu navdušenju pa bi igri gotovo koristilo, če bi skušali nekatere pomanjkljivosti še izgladiti. Pri tem mislim predvsem na petje, ki naj bi bilo malo bolj jasno in razločno, tisti nasmeh, katerega je sicer publika veselo sprejela, se prevečkrat ponavlja, Seppl pa bi se podjunskega narečja lahko bolje naučil.

Med obiskovalci so bili tudi zastopniki osrednjih kulturnih organizacij: podpredsednik KKZ Stane Wakounig ter ravnatelj Herman Velik za SPZ.

Občinska seja na Suhi

Prejšnji četrtek so se občinski odborniki Suhe sestali, da bi sklenili proračun za tekoče leto. Čeprav je bil proračun že dokončno izdelan, so obstajale nekatere nejasnosti, predvsem glede precejšnjega naraščanja komunalnih davkov, ki jih predpisuje deželna vlada. Suha je v primerjavi z drugimi razmeroma majhna občina in jo zato taki plačilni predpisi težje prizadenejo kot druge večje občine.

Proračun se zaradi tega ni dal izvesti izenačeno. Primanjkljaj znaša 347.000 šilingov. Za prispevke za socialno pomoč, ki znašajo za Suho 631.800 šilingov, ni bilo zadostnega kritja. Redni proračun bo imel torej dohodke v višini 3,113.600 šilingov in izdatke v višini 3,461.300 šilingov. Slovenski občinski odbornik Janez Kolter je bil edini, ki je zahteval, naj se vsaka skupina še enkrat detajlirano obdela od točke do točke in se nato glasuje. Tako se je potem izkazalo, da so stroški za osebje predvideni previsoko. Debata o možni prihranitvi delovne moči se bo nadaljevala na eni od predstojniških sej. Pri socialnih obveznostih do občine so mandatarji dali svoje dovoljenje le pod protestom.

KIRCHSCHLÄGER O MANJŠINI

V intervjuju za dunajsko Die Furche je zvezni prezident dr. Rudolf Kirchschläger izjavil, da se je treba na manjšino primerno ozirati. Glede odstotkov je dejal, da mora veljati čim večja mera velikodušnosti, razen tega si more predstavljati različne odstotke pri napisih in pri drugih pravicah.

DUNAJ: PREDAVANJA O SLOVENCIH

31. marca prireja Katholische Hochschulgemeinde na Dunaju predavanje in diskusijo o narodnih skupnostih v Avstriji. Diskutanti so Karel Smolle, Harald Irnberger (Akcijski komite) in Gerhard Emrich (Hrvati). Dan pozneje je diskusija v ljudski univerzi Brigittenau v 20. okraju. Diskutirajo prof. dr. Veiter, Karel Smolle in dr. Ivo Müller (za Hrvate).

Čestitamo . . .

. . . ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

15. marca je obhajal svojo 65-letnico Jože Hočevar, korektor in lektor v Mohorjevi tiskarni v Celovcu. Rodil se je 15. marca 1911 na Blatu pri Grosupljem.

Od 1. aprila 1952 naprej, torej že skoraj četrt stoletja, vrši službo

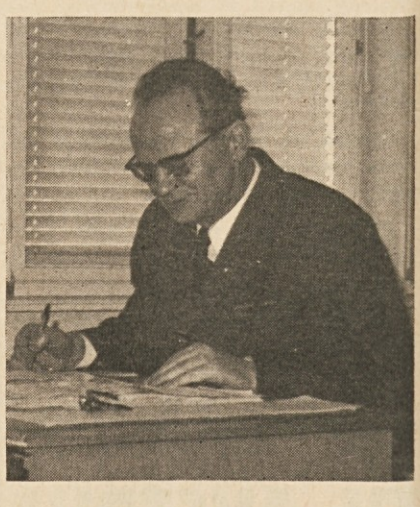

korektorja in lektorja v Mohorjevi tiskarni. Pri vseh svojih sodelavcih kakor tudi pri predstojnikih je zaradi svojega vsestranskega znanja in marljivega in vestnega delovanja zelo spoštovan in priljubljen.

Želimo mu še za naprej veliko uspeha pri lovu tiskarskih škratov ter še mnogo srečnih in zdravih let!

. . . Jožku Kovačiču, zborovodji in profesorju na Slovenski gimnaziji ter njegovi ženi Anneliese, katerima se je porodil sinček Marko.

. . . Jožku in Milici Hrovath iz Št. Lenarta pri Sedmih studencih, ki sta prav tako dobila naraščaj — punčko.

PRIREDITVE

„JEZUSOVI APOSTOLI"
drama Leonarda Franka

Prireditelj: SPD Št. Janž v Rožu
Kraj: Št. Janž, pri Tišlarju
Čas: nedelja, 21. 3., ob 19.30

OBČNI ZBOR SPD „DANICA"

Kraj: Št. Primož, pri Voglu
Čas: sobota, 20. 3., ob 19.30
Po občnem zboru bo film „Gewalt und Gewissen"

KABARET, KABARET . . . 1 x 1 = 1

Prireditelj SPD Globasnica
Nastopa: Oder 73 in SPD „Edinost", Pliberk
Kraj: pri Šoštarju v Globasnici
Čas: sobota, 20. 3., ob 20. uri

NOVI ZAKON O ZAŠČITI POTROŠNIKOV
(Konsumentenschutzgesetz)

Prireditelj: SPD Globasnica
Kraj: Globasnica, pri Šoštarju
Čas: petek, 19. 3., ob 19.30
Predava: dr. Pavel Apovnik

GEWALT UND GEWISSEN
film o odporniškem gibanju
Predvaja ga KKZ

Prireditelj: SPD Radiše
Kraj: Radiše, dvorana pri cerkvi
Čas: nedelja, 21. 3., ob 11. uri